

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6116 ST. CLAIR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

VOL. LXXV Rugpiūtis – August 9, 1990 Nr.30

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Karas dėl naftos

Sujungė USA ir SSSR interesus?

Vytautas Meškauskas

Prieš kelis metus Sovietija tikriausiai būtų pareiškusi savo veto JT Saugomo Taryboje, prieš Irako pasmerkimą už invaziją į Kuwait'ą. Vietoje to, dabar abiejų super-valstybių užsienio reikalų ministrai Bakeris ir Ševerdnadze kartu pareiškė savo pasipiktinimą ir pareikalavo Irako atsitraukimo.

Kodėl? Juk Irako diktatoriaus Saddam Hussein noras pakelti pasaulinės naftos kainas turėtų patikti ir sovietams – nafta, bene svarbiausia jų eksporto gėrybė! Iki šiol jie ją teikė Varšuvos pakto valstybėms žemesne už pasaulinę kainą. Dabar tačiau žada naftą pardavinėti tik už pasaulinę kainą.

Tai pastatė į labai blogą padėtį Varšuvos pakto valstybes, nes jos taip pat tvirtomis kainomis tiekė savo pramonės gaminius Sovietijai. Prekes tokios kokybės, kad kitur rinkos beveik neturi. Atseit – jos bus paverstos jas toliau pardavinėti Sovietijai, nors gal pigiau už savikainą.

Kokie apskaičiavimai priverstė sovietus nusimesti Trečiojo pasaulio gynyboje skraistę, kuria iki šiol taip mėgdavo apsisaugoti? Asakymas gali būti toks, kad negalėdami su amerikiečiais konkuruoti, jie jau prieš kiek laiko nutarė siekti bendros kalbos (ir interesų!) su JAV.

Faktinai nūdieniam pasaulyje turime dvi super-valstybes, (kai kas jau sako, kad tik pusantros, nes Sovietijos negalima skaityti pilnos galios super-valstybe). Kaip ten būtų, jei jos sutaria, kas galėtų joms pasipriešinti?

Iki šiol JAV būdavo sunku susirasti sąjungininkų lokaliųjų konfliktų vietose. Atsiminkime tik Centro Ameriką! Ar net Ar-

timuosius Rytus, įkaltų grobimo bylas! Visur JAV turėjo veikti vienos nepopuliariose pozicijose. Ši kartą, kai JAV sutarė su Sovietija, Vakarų Europa pritaria sankcijose. Jas apsvaryti žada net ir Japonija, kuri perka naftą iš Irako.

Situacija šiandien yra tokia, kad JAV gal galėtų vienos paklupdyti 16 milijonų gyventojų turintį Iraką, bet tam reikia politinės valdos, kurią sunku įžiūrėti šiame krašte.

Už tat nelieka nieko kito, kaip pabandyti ekonominį spaudimą, kuriam Irakas turėtų būti jautrus. Kraštas paskendęs skolose, už tat jis desperatiškai nori aukštesnių naftos kainų. Ne tik pramonės gaminių, bet ir žemės produktų importo jis yra būtinai reikalingas.

Bet sėkmingas boikotas reikalingas VISŲ SUTARIMO iš Irako nepirkti nei lašo naftos. Kaip ten būtų, sovietai apskaičiavo, kad jie nedaug kuo rizikuoja, palaikydami tuos, kuriuos ir amerikiečiai norėtų ginti.

Sakome – norėtų, – nes Irakui per 24 valandas užėmus Kuwaitą, JAV-bėse pradėta svarstyti, ką daryti, jei Irakas – kaip jis žada, – pasitrauktų iš Kuwaito, palikdamas ten savo pastatytą valdžią. Kariauti dėl to, kad atstatyti seną, atgyvenusią monarchinę santvarką, būtų tikrai nepopuliariu. Tiesa, dabar nušalinantieji valdovai kraštą valdė 234 metų, tačiau dėl to galėjo tik daugiau įkylėti.

Būdamas už pastovumo išlaikymą, JAV automatiškai palaiko esamus režimus – ar tai būtų šachas Persijoje, komunistai Kinijoje, ar Gorbačiovas Sovieti-

(Nukelta į 2 psl.)

Jo gyvenimo kelrodis --

Lietuvos Nepriklausomybė

Rusės žurnalistės Jekaterinos Ševelevos pokalbis Kaune su buv. Lietuvos užsienių reikalų ministru Juozu Urbšiu

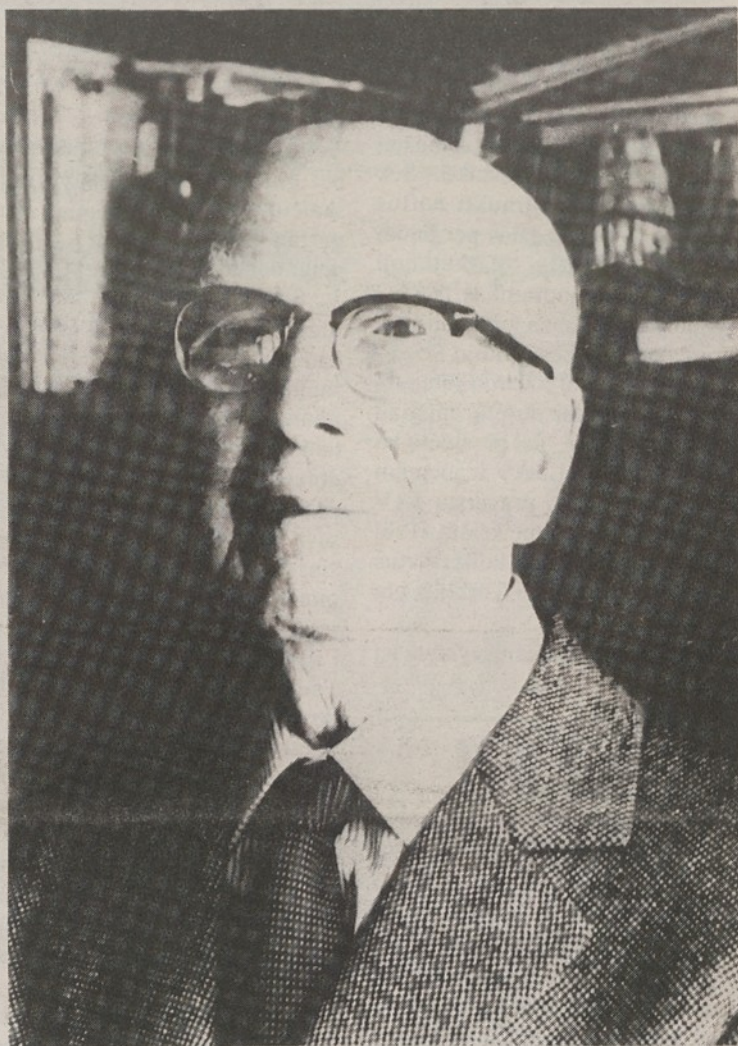
Juozas Urbšys – Flauberto, Rolando, Moljero, Prevosto, Lesage, Beaumarchais, Duhamelio, veikalų vertimų į lietuvių kalbą autorius, paskutinis ikisovietinės Lietuvos užsienio reikalų ministras, Stalino režimo politinis kalnys sutiko mane priimti, žinomam lietuvių žurnalistui Vidui Mačiuliui paprašius.

V. Mačiulis "ištraukė" kažkada žinomą ministrą iš politinės nebūties, pristatydamas jį populiarios Kauno programos "Sekmadienio ryto" teležiūrovams. Po to, pasirodė išleista Juozo Urbšio knyga "LIETUVA. Sunkūs išbandymo metai. 1939–1940", išversta į rusų ir kitas kalbas.

Dvi įvykių sekas autorius dėsto skirtingose plotmėse. Apie dramatišką ir tragišką šiuolaikinę Lietuvos istoriją jis rašo piktai, su kartėliu ir viltimi. Apie save, apie savo šeimą ir draugus – išvežtus iš gimtųjų Dievas žino kur, įmestus į kalėjimus, išprotėjusius, fiziškai sunaikintus – tik sausokas pasakojimas, jokių emocijų. Taip, tarsi pasikeitę vietomis pagrindiniai pasakojimo veikėjai: istorija personifikavosi, pavirto į autoriaus asmeninį likimą, o jo asmeniškasis likimas iškyla atsietais kaip istorija.

Apie visišką įstatymų nepaisymą, apie žmogiškumo netekimą pasakota kaip apie kasdieninę įprastą n o r m a l i ą buitį. Nuo to visas baisumas tampa dar šurpesniu.

– Ačiū Dievui, jo būtų sure-

Juozas Urbšys, buv. Lietuvos užsienių reikalų ministras.

montavo, – pasakoja Mačiulis, – įvairūs kolektyvai padėjo. Kartu gyvena rūpestinga giminaitė Marija. Dabar jis gauna 120 rub. pensijos. Anksčiau gaudavo 55 rub.

Mes pakylame į apsiurusio namo trečią aukštą Kauno pakraštyje. Šiurūs nešvarūs laiptai. Sienų tinkas nubraižytas. Kylame, o rodos leidžiamės į kazematą.

– Vidai, – atsidūstu aš, – gal nereikia senukui įkylėti. Juk jam beveik 94 metai!

Bet mes jau prie Urbšio buto slenksčio. Duris atidaro gražaus veido apyjaunė moteris – giminaitė Marija. (Kaip vėliau paaiškėjo, jai virš šešiasdešimt metų). Buto sienos melsvos, baldai – auksinio atspalvio. Kambario gilumoje ant darbo stalo – laikraščiai, knygos.

Mus pasitinka aukštas tiesus žmogus. Tvirtas rankos paspaudimas, tiesus įdėmus žvilgsnis, profesionalaus diplomato rami šypsena. Mačiulis, pristatęs mane išėjo, pažadėjęs laukti už dviejų valandų automobilyje apačioje.

Štai mano interviu su Juozu Urbšiu. Keletą kartų jis pertraukdavo savo pasakojimą žodžiais: "Čia tikslumo dėlei reikėtų teksto iš mano knygos". Aš taip ir padariau.

Klausimas: – Ponas Juozai, ar teisybė, kad būtent asmeniškai Jūs vadovavote deryboms su Hitleriu, Stalinu, Ribentropu, Molotovu? Jūsų parašas yra po sutartimi su hitlerine Vokietija apie Klaipėdos krašto atplėšimą (atiduoto jai pagal Versalio sutartį 1919 metais), ir tais pačiais 1939 metais Jūs pasirašėte sutartį su Sovietų valstybe Vilniaus ir Vilniaus krašto grąžinimo, o taip pat dėl savitarpio pagalbos.

Atsakymas: – Taip, nuo 1938 m. gruodžio 5 dienos iki 1940 m. birželio 15 dienos aš buvau Lietuvos respublikos užsienio reikalų ministras. Mano tarnybinių pareigų dalis buvo derybos su kitų šalių valstybės veikėjais ir sutarčių pasirašymas. Metai iki karo buvo pats įtemptiausias laikotarpis santykiuose tarp tuo metu dar suverenios Lietuvos respublikos ir Sovietų Sąjungos. 1940 metų birželio 14 dieną 11 valandą vakaro Maskvos laiku SSSR Liaudies Komisarų Tarybos Pirmininkas ir Užsienio reikalų komisaras Molotovs įteikė man SSSR ultimatumą Lietuvos vyriausybei dėl naujos vyriausybės sudarymo ir kariuomenės dalių įvedimo (iki tol, keliose vietose, pagal 1939 m. savitar-

(Nukelta į 3 psl.)

Prie atstatytų kryžių Kaune, karo muziejaus sodelyje 1990 m. birželio 14 d – Juodojo kaspino (Gedulo ir Vilties – Lietuvoje) diena.

M. Purvinienės nuotr.

SAVAITINĖ POLITIKOS Apžvalga

Irako invazijos politinės, karinės ir ūkinės pasėkos.

Sekmadienį po piet padėtis atrodė taip: jei Irakas nesiverš toliau į Pietus, laikinai pasitenkindamas Kuvaicho užėmimu ir savo tvarkos ten įvedimu, – JAV organizuos Irako ekonominių boikotą, gavusios tam ir JT Saugumo Tarybos pritarimą. Tam nesipriešins nei sovietai, nei kiniečiai, turį toje instancijoje veto teisę. Ir vieni ir kiti paskelbė sulaiką ginklų pardavimą Irakui, kas praktiškai neturi daug reikšmės. Irakas, atrodo, yra pasiruošęs žaibo karui – išnaudoti dabar turimą savo persvarą.

Istoriniai – prekybiniai boikotai ir blokados nesukelia daug pasitikėjimo, tačiau šiuo atveju naftos pirkimo iš Irako sumažėjimas ilgai turėtų veikti. Sėkmingiau būtų nutraukti naftos pristatymo vamzdžius per Saudi Arabiją ir Turkiją. Paskutiniąją yra JAV sąjungininkas NATO sąjungoje ir gauna žymių militarinę pagalbą, nes pastojio Sovietijai keliai į Viduržemio jūrą. Žinoma, ji už tai norėtų daugiau naudoti iš JAV. Jei prasidėtų kariniai veiksmai, JAV ir jų sąjungininkams labai praverstų JAV karinės bazės šioje krašte. Prezidentas Bush jau kelis kartus kalbėjo telefonu su Turkijos prezidentu.

Raktą į tolimesnį vystymąsi turi Saudi Arabija. Nors prezi-

dentas Bush žadėjo ją ginti už puolimo atveju, ji neleidžia JAV karinėm pajėgom naudotis jos aerodromais ir uostais.

Jos pozicija yra tokia, kad arabams nedera šaukti svetimųjų pagalbos savitarpio ginčuose. Be to, jei Saudi Arabija dabar šauktųsi JAV pagalbos, tai tik paskatintų Irako diktatorių Husseiną pulti jau dabar. Turint galvoje jo jėgų pranašumą, jis galėtų Saudi Arabijai padaryti milžiniškus nuostolius, kurių joks vėlesnis laimėjimas negalės išlyginti. Ji turi 550 tankų – Husseinas 5,500. Karių Saudi turi 65,000, Irakas milijoną. Lėktuvų santykis yra 179 prieš 513 irakiečių naudai. Tiesa, Saudi ginklai yra pranašesni, bet gal ne tiek, kad išlygintų skaičių persvarą. Palyginti irgi geriau apginkluotas Kuwaitis netgi nebandė gintis.

Saudi Arabijos terenas yra idealus tankų mūšiams, kaip kad buvo Šiaurės Afrika II-jo Pasaulinio karo pradžioje. Tik, žinoma, Husseinas turi daugiau tankų negu Rommelis su Montgomeriu kartu. Čia būtų turbūt paskutinė proga JAV panaudoti savo 37 metų senumo bombones B-52, nors Irakas turi palyginti geras priešlėktuvines raketas.

Saudi Arabijos karalius Faud neturi nieko prieš Irako sostinės ir kitų jo gyvybinių centrų bombardavimą, tačiau tam pakilti amerikiečių lėktuvai turėtų ne iš modernių Saudi aerodromų.

Pakeisti karaliaus Faudo pažiūras, prezidentas Bush sekmdienio vakarą į Art. Rytus pasiuntė savo Gynybos Sekretorių Cheney.

Savo planų Bush nenori niekam išduoti. Primygtinai klausinėjantiems reporteriams jis atsakė: Palaukit ir pamatysite. Galėsite ką nors išmokyti!

Husseino invazija pasitaikė labai nepalankiu Amerikai laiku. Jos ūkis slenka į depresiją. Jį kankina nesubalansuotas biudžetas. Naftos kainos jau pradėjo kilti ir greičiausiai toliau kils nepaisant įvykių Art. Rytuose. Taip paspartins infliaciją krašte. Jau kalbama, kad Bush būsiąs tik vieno termino prezidentas. Antra vertus, jo užimta pozicija patinka jo tautiečiams. Visi politikai sutinka, kad ką nedarytum, pradžioje bus daug sunkumų, bet jie padės išsigelti nuo daug baisesnės padėties kurią atneštų vienas diktatorius, kontroliuojąs naftos tiekimą likusiam pasauliui.

Pirmadienį laikraščiuose pasirodė žinių apie JAV karinių pajėgų, ypač laivyno ir aviacijos permetimą į Art. ir Vid. Rytus. Jau už kelių dienų bus galima blokuoti išėjimą iš Persijos įlankos į Indijos vandenyną. Pirmą dieną savo sankcijas turėtų paskelbti ir JT Saugumo Taryba. Pasauliui neturėtų būti sunku atsisakyti nuo Irako ir Kuvaicho naftos. Visų pirma, atsargos yra labai didelės ir vien Saudi Arabija galėtų pakelti savo naftos gamybą išlyginti nuostolį.

Keturi JAV karo laivai su

2,300 marinų laukė prie Liberijos pakraščiu pilietinio karo pabaigos. Dabartinėje situacijoje juos ten laikyti nėra daug prasmės. Užtat marinų kuopa išsikėlė į JAV ambasadą. 59 JAV piliečiai helikopteriais buvo perkelti į laivus. Krašte gal liko pora šimtų JAV piliečių, kurie kol kas patys nenori iš ten keltis. Krašte viešpatauja chaosas. Su vyriausybės kariuomenės likučiais kovoja dvi priešiškos su kilėlių grupės. Didensio mąsto intervencija turės palaukti palankesnio momento.

PRIEVARTA Į RAUDONĄJĄ ARMIJĄ

Sovietų kariuomenė Lietuvoje paskutiniu metu sustiprino pa stangas priversti lietuvių atlikti karinę tarnybą, praneša Lietuvių Informacijos Centras.

Iš Lietuvos gauta žinia, jog Jonavos rajone sudarytas desantininkų karinis dalinys, kuris, kaip manoma, po rugpiūčio 4 d. pradės gaudyti kareivius palikusius dalinius bei šaukiamuosius neatvykusius į karinius komisaratus.

Liepos mėnesio gale pradėta stropiau gaudyti buvusius kareivius. Į karinę tarnybą jėga sugrąžinti ją palikę jaunuoliai iš Kauno, Ukmergės ir kitų miestų. Sovietinei kariuomenei į talką ateina veteranai bei "Jedins tvo" rėmėjai. Sakoma, jog kariuomenės atstovai siūnčia demagogiško turinio laiškus bei telegramas tėvams, kurių vaikai atsisako tarnauti sovietinėje kariuomenėje.

Iš Lietuvos taip pat gauta kopija telefonogramos, išsiųstinėtos karinių padalinių vadams. Tai liepos 27 d. įsakymas jiems rinkti žinias apie be leidimo palikusius kariuomenę, paskirti kareivius, kurie lankytų pasitraukusiųjų namus ir, juos radę, suimti. Įsakyta visus duomenis surinkti ir šio žvalgybinio darbo rezultatus pranešti iki rugpiūčio 2 dienos.

ATTENTION: EARN MONEY TYPING AT HOME!

32,000 / yr income potential.
Details: (1) 602-838-8885 Ext. T - 1753 (30-31)

ATTENTION – HIRING!

GOVERNMENT JOBS – YOUR AREA.
Many immediate openings without waiting list or test.
\$17,840 – \$69,485. Call 1-602-838-8885. EXT R 1753 (30-31)

ATTENTION: EARN MONEY READING BOOKS!

\$32,000 / year income potential. Details: (1) 602-838-8885 Ext. BK- 1753, 6am - 11pm, 7 days. (30-31)

OPPORTUNITY FOR RN'S / LPN'S

Exciting things are happening here at the Villa. New employee bonus incentive program plus much more. We are looking for a full time 11/7 RN who is able to work the unit & work as relief supervisor. Position also available for a full or part time 11/7 LPN. Come and share the excitement! Join our team of nurses CONTACT MARYLIN LEWIS DON VILLA CONVALESCENT DRIVE TROY, OHIO 45373 (513)-335-7161 (26-29)

■ Iš kitos pusės

Žiūriu ir netikiu savo akimis. Ir Jūs netikėtumėt! Skaitau liepos 18 d. ATGIMIMĄ. Pirmo puslapio dešinėje yra Daivos Vilkelytės straipsnis VYTAUTO PAUNKSMĖJE, taip prasidedantis:

"Petro Rimšos Vytautas – romantiškai rūsti, preciziškai aiškių nugrūdintų detalių skulptūra. Ji gerokai puošnesnė už atstatytuosius pirmtakus – Nežinomo kareivio kapą, miestelių ir pakelių monumentus, atiduodančius duoklę greičiau turiniui, minčiai, jausmams, negu formai."

Kairioje puslapio pusėje yra murzinai išėjusi Z. Nekrošiaus nuotrauka be parašo. Iš tiek, kiek matosi, atrodo, kad ji daryta paminklo atidarymo metu. Nors figūra sunkiai įžiūrima, bet parašas po ja byloja, kad paminklas skirtas Lietuvos Galybės Kūrėjui 1430-1930, atseit Vytautui Didžiajam. Kituose tos pačios datos laikraščiuose tas pats paminklas įžiūrimas aiškiau ir visur paminėta, kad tai jurbarkiečio Vinco Grybo (ne Petro Rimšos) atstatytas kūrinys. Jo sūnus Gediminas, istorikas, kalbėjęs per iškilmes. Išlaidų padengimui 42,000 tautiečiai, sudėję per 400,000 rublių. Į iškilmes atvyko tūkstantis 1930 metais gimusių Vytautų – labai originalus sumanymas.

Kaip Daiva Vilkelytė galėjo sumaišyti skulptorius? Tiesa, laikraščio istorija tur būt žino dar baisesnių atsitikimų. Šiuo atveju norisi paklausti, kur buvo redakcija ir korektoriai? Lengviau pateisinti ankstyvesniam ATGIMIMO Nr. pasirodžiusią grupės asmenų fotografiją, kurioje identifikuotas tik vienas žmogus – konsulas Simutis kaž kodėl pristatytas kaip ... Stasys Lozoraitis. Kas ten gali susivaikyti tarp jau labai seniai Lietuvą palikusių žmonių.

Paskaičius Vilkelytę man atėjo kita idėja. Gal likimas ją norėjo nubausti už tą progą pareikštas mintis? Patetiškai ji rašo:

"Žiūri į Vytautą, apsuptą minios, ir vaizduotėje iškyla 1930 metai – Respublika ką tik įžengė į antrąjį nepriklausomybės dešimtmetį. Lietuvos ekonomika pamažu kepurėjasi iš nuosmūgio, kyla pragyvenimo lygis. Gatvėse vaikai pardavinėja atvirukus su ašaringais šūkiais – "Mes be Vilniaus nenurimsim", gimnazistai savo spektakliukams dirbdina grandinėmis apjuostas Gedimino pilies iš papjė mažę. Patriotinis pakilimas, bruzdesys ir pagyvėjimas ruošiantis Vytauto D. 500-ji mirties metinių minėjimui. Spaudoje ir iš bažnyčių sakyklių – raginimai krikštyti vaikus Vytauto vardu ... Virš sambrūzdžio pakilęs autoritarinis prezidento režimas, cenzūra ir švelnios lietuviškos represijos nepatenkintiems. Perspektyvoje, už poros metų – ekonominė krizė."

Išaina, kad Vytauto minėjimas iššaukė pasaulinę ūkinę krizę.

"Vytauto skulptūra – iš tų laikų, iš patoso, skatinimo vienyti, entuziazmo, šventinių eisenų ir džiugaus varpų skambesio – "mes laimėjome dar vieną žalgirį" ir naivaus tikėjimo, kad netrukus Lietuvos valstybė bus stipri ir galinga."

Daiva gražiai sugalvojo, tačiau tai visai nesutinka su mano – tada VIII-tos klasės gimnazisto – tų metų atsiminimais. Ceremonijos buvo gana blankios – tada dar nebuvo išpūdingų masinių parengimo pavyzdžių net ir užsienyje. Vaikai nepardavinėjo atvirukų. Gimnazistai nežinojo ką reiškia "papjė mažę". Ir Vytauto minėjimas neiššaukė pasaulinės ūkinės krizės.

Kad tas minėjimas vis dėlto buvo reikalingas, paaiškėjo tik šiais metais, matant pakartotinas iškilmes, sutraukusias tiek daug žmonių. Be retkartinio pakilimo negali ir šiandien išsiversti.

P.S. "Atgimimas" NR. 29 (1990.VII.25) rašo: "Skubame nuraminti tūkstančius savo skaitytojų: Vytauto Didžiojo paminklo autorius yra V. Grybas, o ne P. Rimša, kaip ne teisingai nurodyta reportaže. Dėkojame visiems, barusiems mus už nelemą klaidą. Autorei D. Vilkelytei nebus išmokėtas honoraras."

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE

FUNERAL HOME

Marquette Funeral Home
2533 West 71st Street
Chicago, Illinois 60629
1-(312)-476-2345

Hills Funeral Home
10201 South Roberts Road
Palos Hills, Illinois 60465
708-430-4455

Visus laidotuvių namus galite pasiekti skambindami 1-(312)-476-2345

ANTHONY B. PETKUS
DONALD A. PETKUS

Petkus Funeral Home
1410 South 50th Avenue
Cicero, Illinois 60650
708-863-2108

Petkus-Butkus Funeral Home
1446 South 50th Avenue
Cicero, Illinois 60650
708-652-1003

DONALD M. PETKUS
LAWRENCE C. GASUNAS

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVAP.O. BOX 603206
CLEVELAND, OHIO 44103
Tel. (216) 431 - 6344
Fax 216 - 431 - 16146116 ST. CLAIR AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44103
THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPEREDITOR: VYTAUTAS GEDGAUDAS
DIRVA (USPS 157580)POSTMASTER: Send address changes to DIRVA
6116 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio 44103Second-class postage paid at Cleveland, Ohio • Published Weekly by
American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription
per year \$25.00 • Single copy 60 cents.Prenumerata metams \$25.00, pusei metų \$15.00 • Atskiro numerio
kaina 60 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu
nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę • Nespausdinti straipsniai grąži-
nami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

Lietuvių Kultūros Dienos

JAV ir Kanados LB-nių dainų šventė buvo numatyta su-ruošti šiais metais liepos mėn. 1 d., bet dėl Lietuvoje tuo pačiu metu vykdomos dainų ir tautinių šokių šventės, buvo atidėta vėlesniam laikui, ateinančioms 1991 metams. Į Vilniaus dainų ir tautinių šokių šventę, buvo pakviesti ir mūsų ansambliai, bet dėl Maskvos taikomų sankcijų, negavo vizų ir tik viena Clevelandiškė **GRANDINĖLĖ** pasiekė Vilnių.

Šiuo metu, rengėjai planuoja numatyti dainų šventę praplėsti ir greta chorų, įjungti operos pastatymus ir kultūrininkams premijų įteikimą. Praplėstam renginiui ruošti sudaromas specialus komitetas, kuriam vadovauti JAV LB Krašto valdybos pirm. dr. Antanas Razma pakvietė žinomą visuomenininką, operos solistą ir Lietuvių Fondo sėkmingą tarybos pirmininką **Stasį Barą**.

Komiteto posėdis įvyko š.m. liepos 23 d. Lietuvių Fondo būstinėje, Chicagoje. Dalyvavo: JAV LB Krašto valdybos pirm. dr. Antanas Razma ir vicepirm. Birutė Jasaitienė, komiteto pirm. Stasys Baras, dainų šventei ruošti komiteto pirm. Vaclovas Momkus, Danguolė Ilginytė, Nijolė Pupienė, Lietuvių operos pirm. Vytautas Radžius ir Vladas Stropus, Marija Remienė, Rūta Juškienė, Juozas Žygas ir Antanas Juodvalkis.

Buvo aptarta renginio pavadinimas ir sudarytas kalendorius. Numatomi renginiai buvo siūloma pavadinti **"LIETUVIŲ KULTŪROS DIENOMIS"** ir vyktų 1991 m. gegužės 18-26 d.d. šia tvarka:

1. Gegužės 18 d. (šeštadienį), Jaunimo centro salėse, kultūros tarybos premijų šventė,
2. Gegužės 19 d. (sekmadienį) ir gegužės 24 d. (penktadienį) operos I LITUANI spektakliai Morton auditorijoje, Cicerio, IL.
3. Gegužės 25 d. bendra chorų repeticija,
4. Gegužės 26 d. dainų šventė, talkinant Chicago ir apylinkių tautinių šokių ansambliams, o vakare banketas.

Operos spektaklis buvo nukeltas į penktadienio vakarą (V. 24 d.), kad galėtų pamatyti ir išgirsti suvažiavę į dainų šventę lietuviai. Ponchielli opera "I Lituani" – Lietuviai yra pasirinkta todėl, kad savo turiniu ir dvasia atitinka šių dienų lietuvių pastangoms išsivaduoti iš Mask-

vos vergijos. Ši opera bus kartojama jau trečią kartą. Spektakliams talkins Vilniaus operos solistai ir simfoninis orkestras, jei Kremlius neiškrės kokios šunybės.

Vyr. komiteto pirm. Stasys Baras atskiriems renginiams ruošti pakvietė žinomus visuomenininkus:

Dainų šventei – Vaclovą Momkų, Operai – Vytautą Radžių, Premijų šventei – Dalią Kučėnienę, Finansams telkti – Birutę Jasaitienę, Pokyliui ruošti – Mariją Remienę, Angliškai informacijai – Rūtą Juškienę, Lietuvių informacijai – Juozą Žygą. Leidinio redaktorė – rašytoja Danutė Bindokienė, Meno vadovas – dail. Petras Aleksa. Ieškomi kitų komitetų bei komisijų vadovai. Numatoma į renginių ruošos darbą įjungti apie šimtinę talkininkų.

Jei viskas vyks, kaip užplanuota, tai bus pirmas toks bandymas išeivijos ir Lietuvos lietuvių bendravimui. Dainų šventei ruošti komitetas buvo sudarytas prieš metus ir jis tebeveikia. Chorų pasiruošimas šventei tebevyksta. Kviečiami ir iš Lietuvos kai kurie chorai, nors jų skaičius ribojamas dėl finansų išteklų. Čikagos lietuvių opera talkos laukia iš Vilniaus operos – solistų ir simfoninio orkestro. Dainininkai ir orkestras galėtų talkinti ir dainų šventei. Tai būtų tikras lietuvių triumfas.

Vadovai aptarė ir kitus reikalus: garbės komiteto sudarymą, pranešėjos – jų pakvietimą ir kita. Labai svarbūs ir išlaidingi yra transporto ir nakvynių reikalai. Šiems reikalams bus skiriamas rimtas dėmesys, bet didžiausį rūpestį sudaro reikiamo kiekio finansų sutelkimas. Apskaičiuojama, kad Lietuvių kultūros dienos kainuos daugiau ketvirtadalio milijono dol. Pasitikima lietuvių dosnumu, nes visi iki šiol išeivijos lietuvių renginiai sulaukė visuomenės nuosirdžios paramos. Nors pastaruoju metu aukų rinkėjų skaičius yra pasidėjęs ir skalpuojami beveik tie patys visų renginių rėmėjai, bet tikima, kad išeivijos ir Lietuvos kultūrinės pastangos sulauks tinkamo dėmesio ir rengėjų neapvils.

Planuokime dalyvauti numatomose lietuvių kultūrinėse dienose ir remkime rengėjų pastangas savo dosnėmis aukomis. Visi komitetai ir talkininkai savo laisvalaikį bei sugebėjimus

Birželio 14-tąją minint Kaune, Daukanto ir Donelaičio gatvių sankryžoje buvo pastatyti skydai, primenantį 1940-1941 metus.
M. Purvinienės nuotr.

Pokalbis su min. Juozu Urbšiu...

(Atkelta iš 1 psl.)

pio pagalbos sutartį, buvo tik sovietiniai garnizonai). Iki 10 val. ryto turėjo būti atsakyta. Tarp kitko, Molotovas, įteikdamas ultimatumą, pareiškė man, kad koks bebūtų atsakymas, sovietinė kariuomenė vis tiek įžengs į Lietuvą.

Lietuvos vyriausybė buvo priversta priimti ultimatumo sąlygas, nežinodami, ar šie reikalavimai su 1939 m. savitarpio pagalbos sutartimi. Nežinodami, ar pareikštų reikalavimų cinišką charakterį. (Jie rėmėsi išgalvotomis pretenzijomis, kurių melagingumą lengva buvo išsiaiškinti paprasčiausiu bendru tyrimu, kurio sovietinė pusė atsisakė).

Už mėnesio aš ir mano žmona Marija Urbšienė - Mašiottaitė, ginkluoto konvojaus lydimi, buvome deportuoti į Tambovą, o nuo 1941 metų iki 1954 metų buvome įmesti į kalėjimą. Paleisti, du metus gyvenome Vladimir apskrityje, Viaznikuose. Visiškai fiziškai ir dvasiškai išsekę. Tik 1956 metais, gavę leidimą, grįžome į Lietuvą. Žmona netrukus mirė. 1943-44 žiemą iš Kirovo kalėjimo aš parašiau du memorandumus "Apie Lietuvos valstybės nepriklausomybės atstatymo būtinumą" ir primygtinai reikalavau juos persiųsti Stalinui.

Pirmame memorandume kalbėjau apie lietuvių tautos istorinę rolę, apie lietuvių naciją. Antrame – rėmiausi Sov. Sąjungos interesais atstatant Lietuvos nepriklausomybę. Aukščiausios politikos požiūriu, ten įrodinėčiau, būtų be galo svarbu, kad pasaulio visuomenė neabejotų Sov. Sąjungos ištikimybę tautų laisvės ir nepriklausomybės apsisprendimo principams, kuriuos buvo paskelbusi Spalio revoliucija. Be galo svarbu parodyti visam pasauliui, kad tik karo pavojus privertė imtis tokių priemonių prieš Lietuvą. Lietuvių tauta, atsakydama Sov.

skiria lietuvių išlaikymui, kultūrinių vertybių ugdymui ir Lietuvos laisvinimui, negaudami jokio atlyginimo.

A. Juodvalkis

Sajungai už kilniadvasiškumą tarptautinėje moralėje, liktų amžinai dėkinga ir liktų drauginga kaimynams ne per prievartą, o iš gilių įsitikinimų ir teisingo savo pačių interesų supratimo. Tikslaus teksto aš jau nebepamenu – prabėgo tiek metų, – bet mintis buvo tokia.

Klausimas: – Ką Jūs galėtumėte patarti, remdamasis didžiule gyvenimo patirtimi, lietuviams ir nebelietuviams, kuriems skauda širdį dėl savo Tėvynės likimo, nusikalstamomis manipuliacijomis patekusios į katastrofą?

Atsakymas: – Atsakingai spręsti uždavinius, remiantis žiniomis, o ne emocijomis. Visų pirma, remtis istorija, kurią reikia studijuoti pagal tikslus, nesufalsifikuotus dokumentus, iš visiską pasitikėjimą turinčių liudininkų parodymų, o ne iš nuogirdų. Man tenka girdėti tvirtinant, kad neva SSSR sudėtyje Lietuva gerokai praplėtė savo teritoriją. Istorinė tiesa yra ta, kad Vilnius ir Vilniaus kraštas grąžinti Lietuvai pagal 1939 metų sutartį, t.y. IKI prisijungimo prie Sov. Sąjungos. O Klaipėdos kraštas grąžintas Lietuvai ne kokių nors teisiniu aktu, bet sovietinės armijos puolimu ir kaip Sov. Sąjungos bei sąjungininkų pergalės prieš Hitlerinę Vokietiją padarinys.

Mano knygoje išdėstytas veidmainiškas Stalino Lietuvos okupacijos planas ir jo įvykdymas tiksliai pagal valandas ir minutes.

Gerai prisimenu, kaip 1939 m. spalio mėn. derybose su Stalinu ir Molotovu dėl savitarpio pagalbos sutarties sąlygų, pritrūkus argumentų prieš kariuomenės igulų įvedimą į suverenios Lietuvos teritoriją, aš paprasčiausiai pradėjau įkalbinėti Staliną atsisakyti nuo numatytos akcijos vardan mūsų tautų draugystės.

Stalinas griežtai: – Ne!

– Gal tada Sov. Sąjunga patenkins savo igulomis tik grąžinamoje teritorijoje, t.y. Vilniaus kraštu?

– Ne, garnizonai turi būti keliose mūsų jau numatytose vietose, – pasakė Stalinas. Žodžiu, mes turėjome pasirinkimą:

PIRMAS VARIANTAS:

Lietuvos vyriausybė pasirašo reikalaujamą Sov. Sąjungos savitarpio pagalbos sutartį, leidžiančią Sov. Sąjungai turėti numatyto skaičiaus kariuomenės igulas sutartose vietose ir mums grąžinamas Vilnius ir Vilniaus krašto teritorijos dalis.

ANTRAS VARIANTAS:

Lietuvos vyriausybė nepasirašo sutarties, negauna Vilniaus ir žengia į pražūtingą konfliktą tarp nepasiruošusios kariuomenės ir Sov. Sąjungos. (Už kelių savaičių Sov. Sąjunga pasiūlė Suomijai sutartį, numatančią jos teritorijoje sovietines karines bazes. Sutarčiai pasipriešinta, ir 1939 m. gruodžio 1 d. tarp Sov. Sąjungos ir Suomijos kilo karas).

Lietuvos vyriausybė pasirinko pirmąjį variantą. Griežtai aprėžto skaičiaus sovietų igulos Lietuvos teritorijoje dar nereiškė krašto okupacijos. Suverenios valstybės vyriausybė savo sutikimu rodė lojalumą savo galingam kaimynui ypatingo tarptautinio įtempimo situacijoje.

O už aštuonių mėnesių sekė tai, apie ką aš kalbėjau: ultimatus, karinių jėgų ir represinio aparato įžengimas į Lietuvą.

Tapo pamintos Lietuvos suverenumo teisės, valstybingumas ir struktūra, paleista kariuomenė, sutryptas nesikišimo į vidaus reikalus principas, iškilmingai skelbtas ir sankcionuotas 1939 m. savitarpio pagalbos sutarties straipsniu.

Tuo pačiu metu išryškėjo šios sutarties esmė: tai buvo tik pirmas žingsnis Lietuvos okupacijos kelyje.

Klausimas: – Kokią rolę suvaidino lietuviai komunistai 1940 m. birželio - liepos mėnesiais? Matote, aš anksčiau dirbau APN (Spaudos Naujienų Agentūra – Agenstvo Pečati Novosti), buvau korespondentinėje komandiruotėje Lietuvoje, gana išsamiai kalbėjausi su tuometiniu pirmuoju sekretoriumi Antanu Sniečkumi. Jis paliko gerą įspūdį: sąžiningas, užsigrūdinęs žmogus, atsidavęs patriotas. Jo požiūris į 1940 m. birželio - liepos įvykius sutapo su oficialiąja istoriografija, t.y. lie-

(Nukelta į 4 psl.)

Pokalbis su min. Juozu Urbšiu...

(Atkelta iš 3 psl.)

tuviai komunistai per nekrūviną revoliuciją paėmė valdžią ir prisijungė prie Sov. Sąjungos apsisprendimo teisės principu.(!).

Atsakymas: Aišku, niekas neturi teisės ignoruoti lietuvių komunistų vaidmens, paruošiant ir prijungiant nepriklausomą Lietuvą prie Sov. Sąjungos. Bet istorinė tiesa yra ta, kad tas vaidmuo nebuvo savarankiškas. Tą vaidmenį suteikė ir dirigavo Sov. Sąjunga. Tarp kitko, norėčiau atkreipti jūsų dėmesį mano knygoje į žinomo vokiečių rašytojo Hermano Hesses citatą iš knygos "Žaidimas stiklo karoliukais": "Mokslininkas, kuris iš tribūnos, iš katedros ar savo darbuose sąmoningai skelbia netiesą, sąmoningai stovi melo ir falso pusėje, ne tik nusideda pagrindiniams organiškiesiems įstatymams, jis dar, nors to iš karto nepastebėsi, atneša savo tautai ne naudą, o siaubingą žalą, jis užteršia jos orą ir žemę, maistą ir vandenį, apnuodija mastymą ir įstatymus ir remia visas piktas bei besipriešinančias jėgas, kurios kėsinais su naikinti jo tautą."

Bet paradoksas tame, mano įsitikimu, kad lietuviai komunistai netiesą skelbė nesamoningai. Daugelis jų tikriausiai ir nenumanė apie pridengiamus pradžioje visokiais būdais Stalino-Molotovo aneksinis tikslus, o kada pamatė – buvo jau vėlu.

Juk net mes, valstybės veikėjai, aišku, nepriklausantys KPSS (tuo metu VKP (b)), tikėjome Stalinu kaip Antanas Sniečkus ir jo kolegos. Tikėjome, aišku, su didelėmis abejonėmis ir atsargumu.

Ir štai mes, Lietuvos pasiuntinys Maskvoje Ladas Natkevičius ir aš, 1939 m. spalio mėn. 3 d. vėlai vakarė Kremluje, didžiuliame Molotovo kabinete pradėjome derybas taip, kaip turėtų būti tarp dviejų lygiateisių suverenių valstybių.

Be Molotovo (jis tada man pasirodė panašus į gruboką gimnazijos mokytoją) Sovietų Sąjungą atstovavo užsienio reikalų komisaro pavaduotojas Potiomkinas ir Sov. Sąjungos įgaliotasis pasiuntinys Lietuvoje Pozdniakovas.

Netikėtai įėjo Stalinas. Aš pirmą kartą mačiau jį iš arti. Pasirodė, kad daugybė jo portretų ir išvaizdos aprašymų, beveik visiškai tikslūs: tankūs žilstelėję plaukai sušukuoti aukštyn, puošnūs ūsai, ūgis vidutinis, kresnoka figūra. Bet apranga tik iš pirmo žvilgsnio kukli: slepiamos spalvos vienbortis kietis ir kelnės, minkšti juodi batai, viskas gero kvalifikuoto meistro pasiūta iš aukščiausios rūšies medžiagų.

Stalinas iškart priblo ir, be niekur nieko, pareiškė, kad Sov. Sąjunga susitarė su Vokietija... pasidalyti Lietuvą! Jis padavė mums Lietuvos žemėlapią prieš tai išskleisdamas jį ant stalo ir parodydamas per nepriklausomą Lietuvos valstybę pervestą liniją, dalijančią Sov. Sąjungos ir Vokietijos "valdas".

Aš automatiškai įsidėjau žemėlapią į portfelią ir bandžiau protestuoti prieš tokias nepri-

klausomos valstybės dalybas, kalbėdamas, kad iš ko jau ko, bet tik ne iš draugiškos mums Sov. Sąjungos Lietuva galėjome laukti tokio neįtikėtino žingsnio!

O Stalinas, tarsi net nesi-klausydamas manęs, ėmė aiškinti, kad Sov. Sąjunga visiškai nenorėtų dalyti Lietuvos, bet šito pareikalavo vokiečiai, kurie galbūt nuo savo reikalavimų atsisakys. Ar tik nepasikvietus dabar čia vokiečių pasiuntinį fon Šulenburgą ir ar nepasvars-tyti su juo šio klausimo? – tarsi balsu galvojo "tautų tėvas".

Molotovas įsiterpė: bet kuri imperialistinė valstybė užimtą Lietuvą, ir viskas. Mes to nedarome. Mes nebūtume bolševikais, jeigu neieškotume naujų kelių.

Tada Stalinas patiesė ant stalo kitą Lietuvos žemėlapią. Nubrėžta ten linija žymėjo Vilniaus ir dalies rytinių žemių grąžinimą Lietuvai.

Pirmasis žemėlapis lyg ir buvo užmirštas įtemptoje derybų atmosferoje, kurios tęsėsi dieną ir naktį, įskaitant mano skridimą į Kauną pasitarti akis į akį, o ne telefonu su Lietuvos vyriausybe, ir grįžimą atgal.

Vienok pirmojo žemėlapio epizodas buvo pratęstas.

Spalio 10 d. vakarė Kremluje Lietuvos delegacijos, kurioje taip pat buvo ministro pirmininko pavaduotojas Kazys Bizauskas ir generolas Stasys Raštikis, laukė be Molotovo, Potiomkino bei Pozdniakovo dar ir vienas pagyvenęs kariškis, kaip mums paaiškino, atstovaujantis Raudonosios Armijos vadovybę. Molotovas kreipėsi į mane:

– Matote, štabas nenusibrėžė vokiečiams perduodamos pasienio zonos. Paskolinkite jiems žemėlapią, kurį mes jums įteikėme pirmo susitikimo metu. Jie nusibrėžė sau liniją ir žemėlapi jums grąžins.

Aš išsiėmiau žemėlapią iš portfelio ir padaviau kariškiui, sakydamas:

– Tik prašau neužmiršti grąžinti.

– Aišku, aišku, nusibrėšime ir grąžinsime.

Daugiau mes to žemėlapio nematėme.

Klausimas: – Taigi, Jūs visiškai įsitikinęs apie slapto suokalbį tarp Molotovo ir Ribentropo Lietuvos pasidalinimo protokolo buvimą?

Atsakymas: – Visiškai. Tarp kitko, apie šį gigantų suokalbį paskelbė prancūzų enciklopedija. (4 t. 484 psl.)

Klausimas: – Jūs sakėte, pradžioje klaidingai įvertinęs Stalino žodžius apie Sov. Sąjungos ir hitlerinės Vokietijos suokalbį. Kur klaidą?

Atsakymas: – Mes, galite įsivaizduoti, nepatikėjome Stalino prisipažinimo rimtumu apie suokalbį, nes buvome įsitikinę, kad draugiški mūsų valstybių santykiai remiasi iškilmingai pasirašytomis ir iki tol galiojusiomis sutartimis. Asmeniškai aš pagalvojau, jog Stalinas paminėjo suokalbį (ir pridėjo žemėlapią), tik norėdamas mus spustelėti, gąsdindamas Vokietijos agresyvumu.

Klausimas: – Kokią Jūs matote Lietuvos ateitį, sakysime, dargi tolimą ateitį?

Atsakymas: – Ji bus savarankiška ir stengsis palaikyti labai draugiškus santykius su Sov. Sąjunga. Man buvo ir yra esmine sutartis tarp Lietuvos ir Rusijos Federacinės Tarybų Socialistinės Respublikos (taip tada vadinosi Sov. Sąjunga), pasirašyta 1920 m. liepos 12 dieną. Joje išdėstyta, kad "Rusija besąlygiškai pripažįsta Lietuvos valstybės savarankiškumą ir nepriklausomybę su visomis iš to sekančiomis juridinėmis pasekmėmis bei laisva valia ir amžiams atsisako Rusijos teisį į lietuvių tautą ir jos teritoriją". Pagal šią sutartį Vilnius ir Vilniaus kraštas pripažinti Lietuvos dalimi.

Tuo metu kada buvo ruošama ir pasirašoma ši sutartis, Sov. valstybei vadovavo V.I. Leninas, kuris be abejonės, užimdamas tokią padėtį, dalyvavo sutartį sudarant ir sankcionavo pagrindinius jos straipsnius.

Klausimas: – Kaip Jūs vertinate Gorbačiovą?

Atsakymas: – Teigiamai. Jis atnešė žmonijai palengvėjimo jausmą.

Klausimas: – Ar nemanote, kad Sov. Sąjungoje gali gimi Gorbačiovo asmenybės kultas? Panašūs pasisakymai pasirodo spaudoje, ypač užsienyje.

Atsakymas: – Manau, toks pavojus Gorbačioviui negresia, jis pakankamai protingas žmogus.

Klausimas (po oficialaus interviu): – Ponas Juozai, pasakui Jus tikriausiai iki šiol bėgioja merginos? Per Jūsų, kaip minėjote, kasdieninius dvivalandinius pasivaikščiojimus?

Atsakymas: – Jeigu bėgioja, tai lėčiau už mane, nes kol kas šalia nėra vienos nepastebėjau.

Ir paskutinis mano klausimas sau pačiai: kas padėjo šitam žmogui, patekusiam tarp istorijos girių, ne tik išlikti, bet ir išsaugoti save kaip asmenybę? Mano nuomone, vienintelis atsakymas: sukoncentruota dvasios jėga veržimuisi į tikslą, pažymėta "tikslai" dviem žodžiais: Lietuvos nepriklausomybė...

Juozas Urbšys
Jekaterina Šečeva

Kaunas – Maskva
1990 sausio 9 d.

Vertė Arūnas Kulikauskas,
1990 birželio 10 d.

OPPORTUNITY FOR REGISTERED NURSES
115 Bed Five Star QUIP Facility
Located in lovely rural Southern Illinois
Dedicated to providing Quality Resident Care
For Full Time All Shifts.
Wages and Benefits are Competitive & Experience Valued.
Apply Call or Write to:
Carl Eilbes, C.E.O.
MARIA CARE
350 West South 1st
Red Bud, IL 62278
618-282-3891 (29-30)

ATTENTION: EASY WORK!
EXCELLENT PAY! Assemble products at home. Details
(1) 602-838-8885, Ext. W-1753,
6am - 11pm, 7 days. (29-30)

■ Laiškai Dirvai

SKAITYTOJO PASTABA

Gerb. Vytauto Meškausko straipsnius skaitydami visada gėriuosį neiškreipta logika. Deja, didžiam nustebimui š. m. liepos 19 d. "Iš kitos pusės" V.M. retorikos logika nukrypo į kitą pusę... V.M. rašo:

"Pagal tarptautinius papročius pripažįstama kiekviena vyriausybė, kuri gali išpildyti savo įsipareigojimus. Už tai nepriklausomybės laikais užsienio atstovai įteikdavo savo kredencialus A. Smetonai, ar kitam prezidentūros rezidentui, visai nesvarstydami, kiek kartų ir kieno jis buvo išrinktas".

Pagal taip į kitą pusę nukreiptą logiką, ar galima būtų netikėti, kad tokia J. Paleckio vyriausybė negalėjo išpildyti savo įsipareigojimų?.. Nors ir kažin kiek vikri, retorika – kad Dekanazovo naganas buvo didesnis negu Plechavičiaus, – nebepajėgtų atitiesti logikos rodyklės, rodančios, kad abejais atvejais Lietuvos žmonės buvo lygiai apvaldyti.

Kelyje į demokratiją neverta vėžimo dišlių kraipyti į šonus.
A. Bliudakis

VM atsako:

Dėkoju už dėmesį. Gaila, bet negaliu sutikti su gerb. A. Bliudakio pažiūra, kad nebuvo skirtumo tarp gruodžio 17 per-versmo ir sovietų okupacijos.

Pagal mano nurodymą papro-tį, J. Paleckio vyriausybė greičiausiai ilgainiui būtų pripažinta, kaip buvo pripažintos sovietų padiktuotos Lenkijos, Čekoslovakijos, Vengrijos, Rumunijos, Jugoslavijos ir Bulgarijos vyriausybės, su kuriomis buvo palaikomi diplomatiniai santykiai.

Sudarius J. Paleckio vyriausybę birželio 17 d., visi diplomatiniai atstovai liko Kaune. Liepos 21 d. Lietuva tariamai pasiprašė priimama į Sovietų Sąjungą, atseit, pati atsisakydama savo nepriklausomybės. Rugpiūčio 3 d. Sovietų Sąjunga Lietuvą priėmė. Rugpiūčio 10 d. Lietuvos vyriausybės vardu Krėvė Mickevičius paprašė visas užsienio atstovybes išsinešdinti iki rugpiūčio 25 d. ir kartu atšaukė savo tarnautojus iš užsienio. U.S. Chargé Kaune Gufler telegrafavo rugsejo 13 d. Valstybės Sekretoriui Hull, kad –

"The Foreign Office has informed me orally, that the words "liquidate its affairs in Lithuania by 25th of the month" mean that we must be over the frontier in person and with property by that date".

Kitaip sakant, J. Paleckio Lietuva pati atsisakė pripažinimo, išvadydama svetimų valstybių atstovus. Iš savo pusės tos atsisakė pripažinti įjungimo į Sovietiją faktą, ko sovietai ir neprašė, nuduodami, kad įsijungimas buvo teisėtas.

MAN PATINKA ...

Su pavėlavimu siunčiu "Dirvos" prenumeratą (dviems metams). Galvojau jau daugiau "Dirvos" neskaityti, nes buvo nubodę seni Tėvynės vaduotojų pasigyrimai. Bet per paskutinį pusmetį laikraštis praturtėjo straipsniais iš gyvenimo Lietuvoje, "Iš kitos pusės" ir "Laiškai Dirvai". Ypač aktualūs bu-

vo pasisakymai p. P. Varkalos iš Anglijos, p. Br. Nemicko ir kitų. ...

Felicitija Izbickienė

KAS PASIKEITĖ?

Net ir bolševizmo siautėjimo laikais Lietuvoje, pavartydavau labai populiarią žurnalą "SVYTURYS". Šis žurnalas ir dabar egzistuoja. Laikai gero-kai pasikeitė. Ar pasikeitė "Švy-turys"? Brežnevo laikais jį leido Lietuvos Komunistų Partijos Centro Komitetas. Dabar leidėjais pasirašo Redakcijos Taryba. Bet spausdina toje pačioje Komunistų partijos spaustuvėje. Pirmą tiražą buvo 130.054. Dabar tiražas 195.054. Tie 54 egz. man sukelia misteriją. Kam? Bet ką gali žinoti visas leidėjų paslaptis.

Redakcija beveik ta pati. Neskaitant kelių pakeitimų. Kai kurie gavo paaugštinimus. Atsakingasis sekretorius Juozas Baušys tapo vyriausiu redaktorium. Vienintelis gavęs pažeminimą Aronas Garonas. Iš vyr. redaktoriaus pavaduotojo tapo tik aktualijų skyriaus vienas iš narių. Užuojauta. Propagandos skyr. vedėjas Leonardas Grudziuskas tapo literatūros skyr. vadovu. O propagandos skyrius visai panaikintas. Dabar nemadoje propaguoti komunistų partiją. Vytautas Žemaitis nustojo rūpintis ekonomika. Dabar jis vyriausiojo redaktoriaus pavaduotojas. Nepavyko karjeros laiptais pakopti Birutėi Repčekaitė. Kaip buvo korektorė, taip ir liko. Stanislovas Balčiūnas iš mokslo ir mokymo persikraustė į politinę publicistiką. Alfonsas Pakeltis, vadovavęs menkam laiškų skyriui dabar sprendžia socialines ir ekonomines problemas. Į tą skyrių perkeltas ir Eimutis Balaišis, kuris iki šiol vargo su aktualijomis. Ir taip vienuolika redakcijos narių tie patys. Tad kas pasikeitė?

Tiesa, pasikeitė turinys. Dabar ultra patriotinis. Net ir nepriklausomybės laikais neturėjome tokių patriotinių viršelių. Pasikeitė ir turinys. "Vaduotojai" buvo keiksmažodis taikomas išeivijai. Dabar jau jo nėra. Amerikos taip pat nebevadina bauriaisiais vardais. Nekaltas kraujas pirmiau buvo drebiamas ant smetonininkų galvų. Dabar nukreiptas į sovietus.

Tą leidėjais pasirašanti Redakcinė Taryba man irgi siek tiek įtartina. Jeigu pirmiau leido Komunistų Partiją ir buvo tie patys redaktoriai. Tai kas čia per keistenybė. Kas pasikeitė? Ar jie Brežnevo laikais buvo užsislėpę Lietuvos patriotai, ar dabar užsislėpę komunistai?

Vladys Vijeikis

FACTORY WORK / GENERAL
Manufacturer of specialty type incinerators is seeking reliable and hardworking individuals for entry level positions. General mechanical ability preferred. Electrical / Plumbing or Masonry! Willing to train the right individuals. Only those seeking a career opportunity with advancement potential need apply.
Send resume with work history
ALL CREMATORY CORP.
30555 Solon Industrial Pkwy.
Solon, Ohio 44139
E.O.E.

Patrijoto mąstymai apie tautą

Vytauto Alanto pomirtinė knyga

Balys Gražulis

"Knygą Tauta istorijos vingiais rašiau nežinau kiek metų. Kartais pagalvoju tarsi būčiau rašęs visą savo gyvenimą...", knygos pratarėjas sako Vytautas Alantas. Aš pats galiu paliudyti, kad tai tiesa. Rašė ar nerašė, bet apie ją kalbėjo kelis dešimtmečius. Suprantama, apie knygoje išreikštas mintis galvojo. O tai ir yra rašymas, tikrasis rašymas, nors ir nefizinis. Ak gi ir plunksna panašias mintis dėstė kuo ne visą savo gyvenimą.

Ana jau 1939 m. išleistame publicistinių straipsnių rinkinyje "Žygiuojanti Tauta" yra paskelbtas jo straipsnis apie lietuviškumo stoką Lietuvos bažnyčiose. Tas pats sakoma ir šioje knygoje. "Nuo sienų žvelgė rūstūs svetimtaučiai šventieji, gal lietuviui maldininkui primenantieji krikščionišką mokslą, bet nieko nesakantieji jo lietuviškai širdžiai". Toliau knygoje Alantas jau pastebi, jog padėtis gerėjanti, jau statomos bažnyčios atspindinčios lietuvių tautinę architektūrą ir puošiamos tautiniais motyvais. Bendrai jau jis pasigedo savų "šventųjų, tautos krikštytojų Mindaugo su Vytautu, vyskupų Giedraičio, Valančiaus, Baranauško ar pirmojo Lietuvos kardinolo Jurgio Radvilos. Juk panašiai kaip šioje knygoje kalbėjo Vytauto Alanto herojai daugumoje jo romanų. Antai "Pragaro Prošvaisčių" Rimgaila, "Amžinojo Lietuvio" Sintautas ir "Dirvoje" skelbtos straipsnių serijos "Šimtaprocen-tinis Lietuvis".

Visa Vytauto Alanto kūryba yra persisunkusi patrijotizmu, siclojimosi tautos ateitim, jos gerbūviu. Pradedant Kauno Valstybiniame teatre pastatyta pjese "Gaisras Lietuvoje", baigiant romanu "Aušra Paliūnuose". Taip, per visą jo gausią draminių kūrybą, visus romanus ir daugelį novelių, aidų rūpestis, atspindi kova dėl tautos laisvės ir gerovės. Neabejotina, kad Vytautas Alantas buvo patrijotiškiausias lietuvis rašytojas. Todėl visai suprantama, kad jis norėjo pagaliau paskelbti savo mąstymų apie tautą sintezę.

Taigi, rašė šią knygą "Tauta istorijos vingiais" su potekste "Ideologiniai mąstymai" visą savo gyvenimą ir vos nepavėlavo savo mąstymų užrašyti. Be žmonos Irenos pagalbos gal net nebūtų užbaigęs, nes rašė jau sirguliuodamas. Galutinai knygą apdoroti jau nepajėgė. Va, apie Lietuvos atsikūrimą jis rašydamas dar tik svajojo, reiškė savo viltis, lūkesčius, o dar jam gyvam esant tos svajonės išsipildė, bet jis anksčiau parašyto teksto jau nebegalėjo perrašyti. Paskutinius trejus savo gyvenimo metus sunkiai sirgo.

Nei vienos savo knygos išleidimu jis taip labai nesirūpino ir taip labai jos išeinant laukė kaip šios, paskutiniosios. Ir ne-

sulaukė. Kokia ironija! Knyga buvo išspausdinta dar Vytautui gyvam esant, bet jos pirmoji siunta Alantų namus pasiekė jau Vytautui karste, laidojimo namuose, gulint. Atsisveikinimo su juo dieną!

Bent prabėgomis žvilgtelėkime apie ką šioje knygoje Vytautas Alantas rašo. Kalbėdamas apie tautinę ideologiją apamai jis pastebi: "Tautinės ideologijos pagrindas yra pati tauta. Kai tautos dvasinės jėgos kūrybiškai nebepuoselėjamos, jos išsigimsta ir turi pasiduoti likimo valiai. Mums reikia ideologijos, telkiančios tautos jėgas bendram tautos labui siekti." Todėl toliau ir sako: "Svarbiausias šios studijos tikslas yra pajudinti lietuvišką mąstyseną." Nors autorius šios knygos rašinius vadina studijom, tikrumoje tai žvilgsnis į tautos nuolatą kelią, kurio vingius jis išryškina, komentuoja.

Gal pats idomiausias yra naujumu dvelkiantis skyrius: "Lietuvos nacionalizmo paversioniai." Nacionalizmą autorius tapatina su aukštesniąja tėvynės meilės pakopa ir talpina jį tarp patriotizmo ir šovinizmo, teikdamas, jog kiekvienas geras lietuvis yra kartu ir nacionalistas. Ir apgailestauja, kad "Mes, lietuviai, tautos meilę deja, suprantame ne vienaip ir esame linkę ją rūšiuoti. Nekyla abejonių dėl patriotizmo, o jau nacionalizmas dedamas ant svarstyklių. Vieni prieš nacionalizmą pasisako konfesiniais sumetimais, kiti – humanistiniais, vieni ir kiti bijo, kad tautos meilė "neišsigimtų į nacionalizmą ir tautos kultą". Alantas mano, jog nėra reikalo nacionalizmo baimintis, juk ne dėl jo pertekliaus, o dėl jo stokos Vytauto Didžiojo palikimą praradome.

Nacionalizmo ištakų autorius ieško senojoje Lietuvoje. Jo manymu to meto lietuvių tikėjimas buvo sutapatintas su lietuvių, taigi su lietuviškuoju nacionalizmu. Ir jis išliko tautoje po šiaudinių stogu rusendamas, kol suliepsnojo aušrininkų širdyse, o dabar ir vėl dega visoje tautoje. Jis girdi pirmuosius nacionalizmo balsus Daukšos postilėje lietuvių kalbos garbinimu, Kojelavičiaus ir Strykovskio istoriniuose veikaluose bei Vilniaus Universiteto žemaičių studentų raštuose. O tikruoju lietuviškojo nacionalizmo pradininku buvęs Simonas Daukantas. Tai jau net šovinistas, nes "idealizuodamas savo tautą, jis piktai smerkė lenkus".

Šiaipjau autorius mano, jog senasis Vilniaus Universitetas neturėjo didesnės reikšmės lietuvių tautai, kaip dabar kad pasakoma. Taip, Didžiajai Lietuvos kunigaikštijai jis buvo labai reikšmingas ir teikė jai garbės. Vėlgi, jis davė tautai pirmuosius jos patriotus.

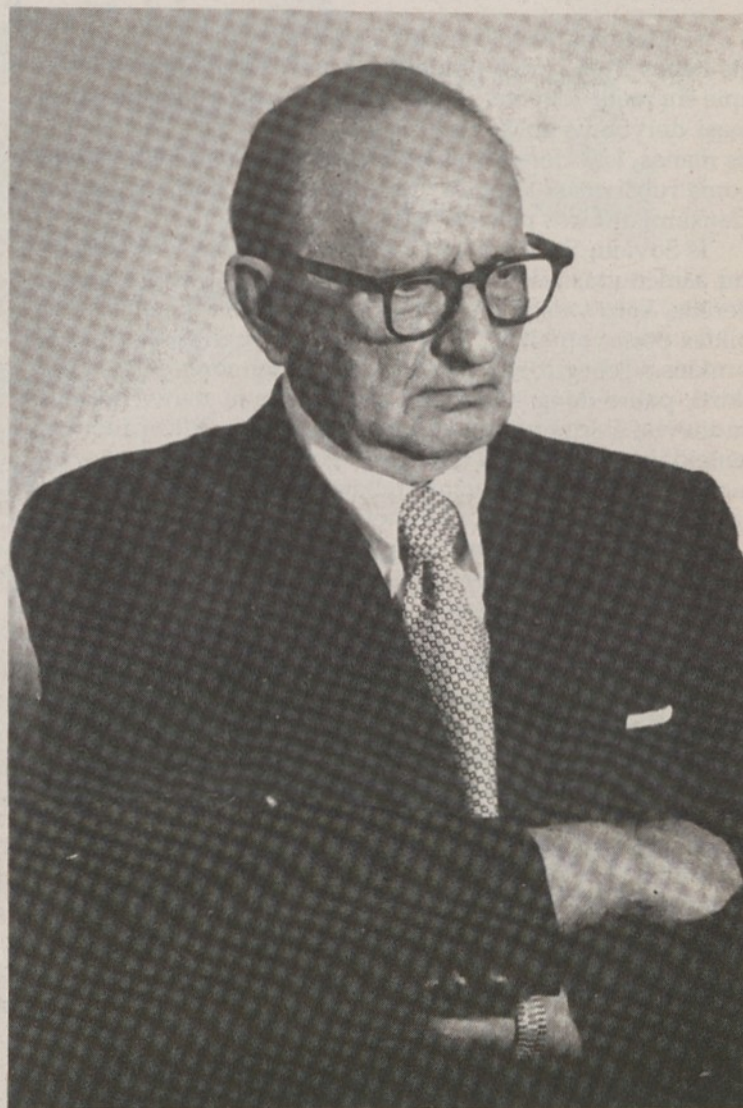
Į senuosius žemėlapius žiūrėdamas autorius susimąstęs klausia: "Kodėl praradom savo imperiją?" Mūsų kaimynai savo valdas išplėtė, o mūsų valstybės sienos vis trumpėjo. Kodėl? O juk būta tokių didelių laimėjimų ir jais nepasinaudota. Kodėl?

Dalį kaltės autorius įžiūri pačiame lietuvių būde: perdėtas tolerantiškumas svetimiesiems, polinkis nutautėti, o ir tautinės savimonės stoką Lietuvos valdomuose, kurie rūpinosi vien valstybingumu į tautiškumą dėmesio nekreipdami. Ogi tautiškumas ir valstybingumas nėra tas pats. Kur tai sutapo, valstybės stiprėjo ir plėtėsi. Vėlgi stebisi, kad mes išgarsėję tolerantiškumu kitos tautybės žmonėms, jų papročiams, kitoms religijoms, esame tokie nepakantūs saviesiems. Kiekvienas giname savo teisybę, negerbiam kito nuomonės, kerštaujam, pavydin ir esame neatlaidūs.

Autorius mano, kad ilgų metų priespauda, svetimųjų įtaka, kuriai mes esam taip imlūs, užnuodijo lietuviškąjį charakterį. Ogi lietuviškojo būdo pamušalas buvęs idealistinis, dorovinis. Lietuviai garsėjo vaišingumu, riterišku kovingumu, buvo giriami ir mes patys dar tuo pasigiriam. Juk davėm kitiems karvedžius, politikus, mokslo vyrus... Vis davėm ir davėm ką turim geriausio, o ėmėm iš kitų tik jų blogąsias ydas.

Ir tautinės kultūros pradus autorius įžiūri tolimoje gadynėje. Gal net priešistorinėje. Kultūra vystosi kartu su tauta. Atneštinė kultūra nepasiekia tautos gelmių. Taip ir Lietuvoje renesansas ir krikščionybė ilgesnį laiką pasireiškė tik paviršiuje matomu blizgėsiu, o pačios žmogaus sielos giliau nepalietė. Tautinė kultūra esanti tautos siela ir klysta, kurie mūsų kultūrai pripažinimo svetur ieško, vis apie plačiuosius vandenius kalba, mėgina pasaulines problemas spręsti. Todėl jis pasisako prieš universalistus, pažymėdamas, jog šitaip elgdami mes mūsų valdovai vos pačios tautos nepražudė.

Kaip nevienas mūsų, taip ir Vytautas Alantas tikėjo jog tiek daug iškentėjusi tauta pasimokė, ypatingai mes, išeiviai, pasaulio pamatė, demokratijoje pagyvenę. Jis vylėsi, kad tauta atsikurs vieningesnė, nesusiskaldžiusi į daugybę partijų. Juk tauta pasirodė esanti labai patriotiška, o patriotizmas akcentuoja tautos vienybę. Deja, jo lūkesčiai neišsipildė. Vietoj jo pramatomų dviejų partijų – liberalų ir konservatorių – atsikuria visos senosios partijos ir organizacijos, o šalia jų dar visa šutvė naujų. Tauta nieko neišmokė. Nei mes neišmokom kiek vieningiau veikti. Antai kiek fondų Lietuvai padėti prisisteigė. Ir žinok,

Vytautas Alantas.

G. Alanto nuotr.

žmogus, kuris iš jų svarbesnis, kur labiau ir skubiau reikia, o visiems seikėjant ir dosniausia ranka pavargsta. Jautiesi pareigos neatlikęs, kaltas. Va, kad taip amerikietiška, kaip štai Mičigane – Jungtinio Kelio Fondas. Duodi jam vienam, o jis padalina visoms prisijungusioms organizacijoms pagal svarbą ar jų dydį.

Grįžęs prie valstybės ir bažnyčios santykių Vytautas Alantas įtikinančiai sako, kad nuo jų abipusių santykių priklausys tautos ateitis, juk valstybė ir bažnyčia sudaro tautinį vienetą. Tų santykių pagrinde turėtų vyrauti pakantos dvasia. Dabartinis kai kurių katalikų srovės žmonių bažnyčios primato kėlimas prieš tautybę tiems santykiams nepasitarnaus. Antai ir pagyros, kad tik bažnyčia kovojusi prieš komunizmą, yra netiesa, kenkianti atsikuriančios valstybės vienybei.

Pakalbėjęs apie Vilnių, kaip tautinės kultūros ir ideologijos židinį, kiek ilgiau apsisloja prie pramatomos Lietuvos valstybės santvarkos, pageidautinai Baltijos Valstybių Federacijoj ar kokiame kitame europėjimame tautų junginyje. Pagaliau tiki, jog XXI amžius būsiąs lietuvių tautinės sąmonės vystymosi pabaigos amžius: "Nebe-kils abejonių, kur smaigstyti gaires, siekiant tautos laimės ir gerovės".

Knygos gale pridėta vienuo-lika puslapių "Pasisakymų". Tai kondensuoti svarbesnių tautinių prasmų aptarimai, įdomūs ir įsidėmėtini.

Apie daugumą knygoje aptartų temų skaitėme taip ir kitaip svarstyti anksčiau, kitur: minimų mokyklų vadovėliuose, nagrinėtų istoriniuose veikaluose ar keliamų periodikoje. Skai-

tēm ir užmiršom. Bet čia skaitytos ilgiau mintyje išliks, nes jos čia aptartos patrioto, į jas pažvelgta nacionalisto akimis, jos išdėstytos gabaus publicisto. Sakytum čia kalba pats "Amžinojo lietuvių" tėvynės meilės alkoholikas, todėl ir mūsų tautos problemos igauna kitokį atspalvį, palieka svarbesnės, aktualesnės, lengviau suprantamos, išimenantios. Ypatingai šie Vytauto Alanto mąstymai aktualūs dabar, Lietuvai atsikuriant, jieštant kelių ateitin.

Vytautas Alantas. Tauta Istorijos Vingiais. Ideologiniai mąstymai. 1990 m. Amerikos Lietuvių Tautinei Sąjungai padedant išleido Algis F. Alantas ir Ginas A. Alantas. 243 pusl. Kaina nepažymėta. Spaudė M. Morkūno spaustuvė. Gaunama "Drauge".

Skaitykit ir platinkit
DIRVA

EDM OF TEXAS
HAS POSITIONS FOR
EXPERIENCED

TOOL & CUTTER GRINDERS (machinists) must be able to set up work from blue prints & close tolerance. To work any shift. Excellent Fringe Benefits, including Medical & Dental, 11 Paid Holidays, & up to four weeks Paid Vacation, & up to seven Days Sick Pay Apply. Call or write to EDM OF TEXAS 14042 DISTRIBUTION WAY Farmers Branch, TEXAS 75234 214-241-2501. (27-33)

FREE TRAVEL BENEFITS!
CRUISE SHIPS AND CASINOS
NOW HIRING!
ALL POSITIONS!
Call (1) 602- 838 - 8885
Ext. Y - 1753. (29-30)

Girdėta iš Vilniaus

Balys Gaidžiūnas

• Lietuvos Aukščiausios Tarybos pirm. V. Landsbergis liepos 31 d., prieš pradėdant vasaros atostogas, kalbėjo apie šių metų Tarybos pirmos sesijos darbą, ypač apie ruošimąsi deryboms su Sovietų Sąjunga ir Rusijos respublika. Jis manęs, kad derybos su abiem eis tuo pačiu metu. Deryboms ruošiamasi stropiai, dirba komisijos, dirba ir įvairių klausimų atskiros pakomisijos.

Iš Sovietų Sąjungos laikyenos, girdint jos vadovaujančių asmenų pasakymus atrodo, kad jie su Lietuva nenori derėtis, kaip valstybė su valstybe, bet kaip senoviškas ir piktas ponas su tarnu. Dėl to derybos su jais bus ilgos ir sunkios. Tebegirdimi grasinimai, kad jei norės pilnai atsisukti, patirs daug sunkumų. Jaučiamas jų noras Tarybos vadovybę sukiršinti su vyriausybe. Iš užsienio į Lietuvą neįleidžiami reikalingi patarėjai. Anot V. Landsbergio, reikia gerai pasiruošti gyventi dabarinėse sąlygose, reikia gerai pasiruošti ir sunkiai politinei žiemai.

• Aukščiausios Tarybos pirmoje sesijoje buvo 108 posėdžiai. Priimta 45 įstatymai ir apsvarstyti pagrindiniai metmenys 50-čiai naujų įstatymų. Taryba atostogaus tik 7 dienas, nes rugpiūčio 7 d. šaukiama papildoma sesija. Tarybos vadovybė – pirm. V. Landsbergis, pavaduotojai B. Kuzmickas ir K. Motieka, sekr. Sabutis ir atostogų metu dirbs pilną laiką.

• Paskutiniai apklausinėjimai apie vyriausybės ir parlamento populiarumą nepasikeitę. Vyriausybės darbą gyventojai vertina geriau negu parlamento. O trys populiariausi Lietuvos vadovybės asmenys tebėra tie patys, tik vertinimo procentai kiek pasikeitę: K. Prunksienė 55, A. Brazauskas 47, V. Landsbergis 30.

• Min. pirm. K. Prunskienė rugpiūčio 2-3 lankėsi Maskvoje, pasitarti su Rusijos respublikos ministru pirmininku dėl būsimos ekonominės sutarties. Ta pačia proga ji buvo susitikusi ir su Sovietų Sąjungos min. pirm. Ryškovu. Telefonu tarėsi ir su Rusijos respublikos prezidentu B. Jeltsinu, su kuriuo jau tariasi ir Gorbačiovas.

Manoma, kad su Rusijos respublika sutartis bus pasirašyta šio mėnesio viduryje. Latvija bus pirmoji tokia sutartį pasirašanti, nes jų derybos jau vyksta.

• Per Lazdijų pasienio punktą Sovietų Sąjunga vėl pradėjo naujus susisiekimo varžymus nuo rugpiūčio 1 d. Apie tai Lietuvos Užsienio reikalų ministerija pranešimą gavo tik rugpiūčio 2 dieną. Žodžiu, ignoruojamas bet koks Lietuvos respublikos savistovumas.

• Tik dabar viešai paaiškėjo, jog Sovietų Sąjungos sportininkai, kad tik pasiektų geresnius varžybų rezultatus, naudojo 'dopus'. Juos ruošdavo ir mūsų Vilniuje.

• Lietuvių namai – lietuviškumo mokykla. Taip aptariama Vilniuje steigiamą mokyklą tokiems lietuvių kilmės vaikams, kurie gyvena už Lietuvos sienų ir kur nėra lietuviškų mokyklų. Daugiausia akys nukreiptos į čia pat esančią Kaliningrado sritį, Gudiją ir visas tolimes Sovietų Sąjungos imperines dalis. Tokiems būsimiems mokiniams planuojama 360 vietų. Ji pradės veikti kaip tik susidarys bent 100 mokinių. Jų mokymas, atsimenant kad jie rinksis iš įvairių kraštų, bus sunkus ir mokytojai, bent pradžioje, turės su kiekvienu dirbti atskirai. Dabar pradėdama telkti mokytojus, kuriems rugpiūčio antroje pusėje dar bus konkursiniai egzaminai.

• Tremtinių organizacija Lietuvoje į savo eiles jau jungia apie 120,000 narių. Veikla reiškiasi 52 skyriuose. Nariai, be eilinių reikalų tvarkymo, ypač rūpinasi iš tremties vietų į tėvynę parvežti ir iškilmingai palaidoti ten mirusius badu, užmuštus darbuose, nužudytus, sušalusius ar kitaip iš gyvenimo išvartus. Tik gaila, kad iki šiol nevedama tiksli statistika kiek tokių nelaimingųjų į Lietuvą jau parvežta. Mat, tremtinių palaikai vežami grupėmis, bet nemažai parveža ir pavieniai giminės. O tokia parvežtųjų statistika būtina reikalinga.

• Lietuvoje šiuo metu ruošiamasi statyti ar statoma 15 katalikų tikybos bažnyčių. Ta penkioliktoji Alytaus mieste, kuris 1940 m. turėjo nepilnus dešimt tūkstančių gyventojų, o dabar jau 80,000 gyventojų miestas. Jame dar yra nenugriauta, bet visiškai nukriukščionyta Šv. Kazimiero bažnyčia, kuri okupantų buvo įjungta į Alytaus fabriko rajoną nugriautas bokštas ir pašalinti visi tikybiniai ženklai. Dėl jos gražinimo tikintiesiems tebesiaiškinama.

• Gaudymą į kariuomenę nestojusių, ar iš kariuomenės pasitraukusių mūsų jaunuolių, vėl pradėjo karinės apygardos. Lietuvos prokuratūra dėl to protestavo ir priminė, kad dėl kiekvieno atvejo bus keliamos bylos, nes tai kišimasis į mūsų respublikos reikalus.

• Kolūkiams ir valstybiniais ūkiams, kurie buvo skolingi valstybei, nubraukta visos skolos, kurios siekė net 57,000,000 rublių.

• Į teologijos-filosofijos fakultetą priimta 17 merginų ir 13 vyrų. Kandidatų buvo kelis kartus daugiau. Priimtieji nebus ruošiami kunigais. Jie galės būti mokytojais, ypač įvairiose mokyklose mokant tikybą.

• Nėra tos savaitės, kad į Lietuvą iš kitų kraštų neatvyktų kokie prekybinių ryšių ar bendrų informacinių žinių ieškantieji asmenys. Šiuo metu Lietuvoje lankosi iš Graikijos pramonininkas ir prekybininkas, norintis Lietuvoje atidaryti savo skyrių. O iš Danijos – Europos šiaurės kraštams žinių perdavimo organizatorė. Ji taip pat galvoja

Apie šį ir tą

Vladas Vijeikis

"Gimtasis kraštas" buvo geras laikraštis iki glasnost. Galėjai sužinoti, kuris tavo geras pažįstamas atvažiavo į Ameriką su kruvinomis rankomis. Buvo straipsnių apie kruvinąjį Smetoną, apie dar kruvinesnius jo pakalikus. Ir dar visokių smulkmenėlių apie Lietuvos nepriklausomybės baurius darbus.

Glasnost viską pakeitė. Dabar "Gimtasis kraštas" pliekia savus. Štai 1218 nr. užkliuvo už "miss". Tai baurius buržuazinis paprotys rinkti grožio karalienes. O tos grožio karalienės pasak "Gimtojo krašto" rašytojo, visai nenori būti Lietuvoje. Dar nėra monarchijos. Jis išskaičiuoja tris, kurios apleidė Lietuvą. O viena iš jų net pareiškė, kad kvaila būtų gyventi nusmurgusioje Lietuvoje. "Gimtojo krašto" rašytojas atrodo lyg ir papyko. Aš nei kiek. Karalienė yra karalienė. Tas pats rašytojas nevisai gerai atsiliepia ir apie mus, kurie žadėjome pėsčiomis į Lietuvą grįžti. Dabar tokių nebeliko. Tai ko gi čia stebėtis? Jeigu visi dypukai grįš į Lietuvą, tai kas pripildys į Ameriką atvykstančių lagaminus? Kas pirsks video aparatų, foto, faksus, kompiuterius, be kurių gyvenimas Lietuvoje neįmanomas. Taip tvirtina atvažiuojantieji.

O į Ameriką atvažiuoja daug. Vienas iš jų ne kas kitas kaip Lietuvos Komunistų Partijos vadas. O ta, taip komunistų keikta išeivija, labai atlaidi. Net ir veiksmų atstovai sutiko šį individą su ekstazine pagarba. Nors taip neseniai mus mokė, kad didžiausias Lietuvos priešas yra komunistų partija.

Kai kurie sako: komunistai nebe tie. Dabar jie keis vardą. Vienas mano pažįstamas, atvažiavęs į Ameriką, pakeitė savo pavardę. Iš Kavaliausko tapo Smith. Bet nieko dramatiško neįvyko. Kaip buvo žemaitis nuo Plungės, taip ir liko. Dar įdomiau. Turiu šunį. Pavadinau jį tigrų. Bet kaip liko šuo taip ir liko. Amerikos nepriklausomybės kovų laikais stipriai pasižymėjęs generolas Arnold šnipinėjo anglams. Nuvažiavęs į Angliją buvo labai nustebintas nesulaukęs jokio priėmimo. Parsidavėlis, išdavikas nėra patikimas. Šiandien išduoda tavo priešus. Rytą išduos tavę. Tą labai gerai turėtų žinoti VLiko vadovai. Juk pergyveno vieną išdaviką, kuris atvykęs į Ameriką gražiai kalbėjo, o Veiksniai jam patikėjo. O jis grįžęs išdavė partizanus. Daug gyvybių kainavo. Geriausi iš geriausių žuvo.

Mūsų tautiečiai per daug atviri. Gavę automobilį iš Amerikos giriasi visiems. Arba atvažiavę iš Amerikos su gėrybėmis

rodo visiems kaimynams. O jeigu ir nerodai, vistiek pamatys. Pamatė ir Gorbačiovas, kad iš Amerikos galima lengvai gauti. Ir jis kreipiasi į Ameriką prašydamas, nors rodosi giminių neturi. Bet Baltuose Rūmuose turi savo gerą draugą.

Turiu silpną vietą moterims, tad noriu grįžti prie "Gimtojo krašto" rašytojo, kuris piktinasi, kad tos miss bėga iš Lietuvos. Įtarčiau, kad jis labai menkai išprūsinas moterų reikaluose. Kada mergelė sužino, kad ji graži ir jeigu dar kas jai tą pasako, tai tu jos nesuvaldysi, kaip šešių arklių be vadelių. Jeigu čia Amerikoje ne visai gražios atvykusios pavyliojo vyrus, mūsų moterys jas barakudomis vadina. Tai besijaučiančios gražios tikisi milijo-

nieriaus. Ir jos tiki, kaip geros lietuvaite himno žodžiais: "išpracities tavo sūnūs (ar dukros) te stiprybę semia". O kas sužvejojo Rokefelerį? Didžiausią pasaulio milijonierių? Nagi lietuvaite, laimėjusi grožio konkursą. Tai apie ką mes čia kalbame? Sako, kad gražios nelabai protingos. Pradėkit kitaip galvoti.

Gaila man to "Gimtojo krašto" rašytojo. Visos miss bėgs kaip nuo maro. Visai nesupranta moteriškų reikalų. Šiais laikais gražūs žodeliai, skambios dainelės, aklūs žirgeliai, nieko nepadės. Šiais laikais mergelės nebe tos, kurios lelijėles skynė, vainikėlius pynė ir bernelio laukė atjojant. Dabar jos lėktuvais skrenda bernelių ieškoti.

KELIONIŲ IR POKALBIŲ Į LIETUVĄ KRYŽKELĖSE

Neseniai pasirodžiusiame VARPO žurnalo 25 numeryje jo redaktorius Antanas Kučys idėjo su viršum dešimties puslapių Bronio Railos radijo prakalbų į Lietuvą ketvirtą rinkinį – KRYŽKELIŲ – išsamią kritiką. Jo nuomone, tos radijo prakalbos, nors jau pernai ir užpernai kalbėtos, daug kur nepasenusios, labai vis aktualios.

VARPO redaktorius buvo labiau žinomas kaip vadinamosios reorgų linijos reiškęjas. Tuo atžvilgiu jis suranda knygoje teigimų, su kuriais nesutinka ir polemizuoja, bet šiaip jau KRYŽKELIŲ rinkinį ir jų prakalbininko darbą įvertina teigiamai ir beveik stebisi, kad B. Raila dar nė karto nenuvyko Lietuvon susipažinti su šalininkais ir su oponentais, kai dabar kelionės į Lietuvą taip dažnos ir kartais be galo pabrėžtinai garsinamos.

Vienoje savo kritinio rašinio vietoje (p. 169) Varpo redaktorius A. Kučys neigia tvirtinimus, kad mūsų išeivija anksčiau būtų izoliavusis nuo santykių su tautiečiais tėvynėje, ir toliau rašo:

"Maskvai pagal glasnost šūkį pristabdžius KGB terorą ir į laisvę besiveržiančiai pavergtai tautai tuo pasinaudojant, atsivėrė galimybė aplankyti Lietuvą ir daugeliui išeivijoje kultūrinėje veikloje žinomų asmenų. Štai net "Tėviškės" draugijai globojant ten lankėsi vysk. Baltakis, patenka ten net ir Lietuvos laisvinimo darbe, raštais spaudoje ar veikla organizacijose pasižymėję asmenys. Gerai žinome, kokią triumfą ten pergyveno poetas Bernardas Brazdžionis. O kaip su Broniu Raila, kuris per tiek metų kal-

bėjo oro bangomis į pavergtą tautą, taigi jiems ten turbūt geriau žinomas, negu bet kuris iš laisvojo pasaulio lietuvių?" – klausia A. Kučys ir toliau aiškina:

"Juk jo radijo kalbose pavergtieji klausė sovietinių propagandistų skleidžiamo melo demaskavimą, bolševikinama Lietuva patyrė išeivijos rūpesčius, susipažino su laisvosios tautos dalies kūrybinėmis pastangomis. Taigi, jeigu jau savi valda okupuotame krašte yra taip išsiplėtusi, kaip mums čia sudaro išpuolį kai kurie svečiai iš Lietuvos, mūsų turistai bei spauda, tai Bronys Raila turėjo būti vienas pirmųjų ten iškilmingai sutiktas ir pagerbtas. Deja, iki šiol to nebuvo. Savieji KGB pareigūnai, savanoriškai ar vykdydami instrukcijas iš Maskvos, vis negali pamiršti tų, kurie jiems buvo rakštis akyse".

LIETUVIAI SOVIETŲ DIPLOMATAI...

Buvusieji Lietuvos komunistų partijos atsakingi pareigūnai, pašalinti iš Lietuvos vyriausybės viršūnių, dabar papildė sovietų diplomatų gretas Afrikoje ir Azijoje.

Buvęs Lietuvos kompartijos antrasis sekretorius Dibenko paskirtas Sovietų Sąjungos ambasadoriumi Mozambique, o buvęs ministras pirmininkas Vytautas Sakalauskas – tos pačios ambasados patarėju. Lietuvos kompartijos ideologas Valerijonas Baltrušas bus sovietų ambasadoriumi Dramblio Kaulo respublikoje, Česlovas Šližius – ambasadorius Mongolijoje, o buvęs užsienio reikalų ministras Viktoras Mikučiauskas atstovaus Sovietų Sąjungai Sierra Leone resuplikoje.

Priešingu keliu nuėjo Justas Paleckis: anksčiau dirbęs sovietų diplomatinėje tarnyboje, sugrįžo į Lietuvos kompartiją, kur dabar eina atsakingas pareigas.

Vienas iš buvusių Lietuvos kompartijos aukštųjų pareigūnų Plechavičius, visiškai pakeitė savo veiklos sritį, metė politiką ir ėmėsi privataus verslo. Dabar jis gamina karučius.

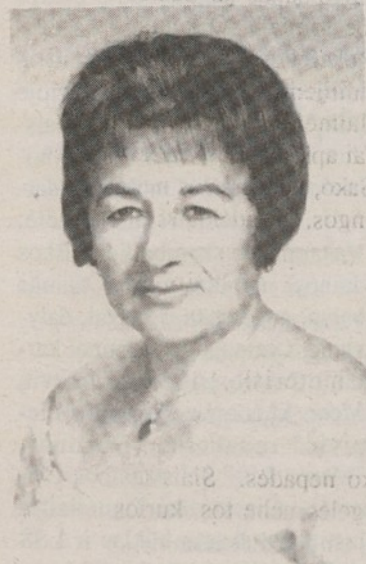
VAT.R.

Vilniuje suorganizuoti tokių žinių perdavimo centrą.

• Taline, rugpiūčio 5 d., Estijos Tarybos pirmininko kvietimu, susitiks Baltijos kraštų vadovaujantieji vyriausybės nariai, svarstyti kaip glaudžiau bendradarbiauti visoje, o ypatingai ekonominio savarankiškumo srityse. V. Landsbergiui išvykus į Šveicariją, pasitarime dalyvaus min. pirm. K. Prunskienė.

• Į Lietuvos policijos Akademiją mokslui ruošiasi 600 parinktų jaunuolių. Iš jų į Akademijos pirmą laidą bus parinkta 500. Tai bus pirmieji, jau Lietuvos respublikoje gerai paruošti policijos darbuotojai.

Janina Peterienė-Vilčinskienė amžinybėn palydėjus

Janina Peterienė-Vilčinskienė

1990 m. liepos mėn. 20 d. po sunkios ligos amžinybėn iškelio tauri lietuvė Janina Peterienė-Vilčinskienė, palikdama dideliame nuliūdime savo mylimą vyrą Česlovą, sūnų Viktorą su šeima ir gimines.

Janina Vaitekutyte gimė 1908 m. gegužės mėn. 16 d. Radviliškio mieste, Šiaulių apskrityje. Pirmutines jaunystės metais brendo Radviliškio miestelyje ir mokėsi vietinėje gimnazijoje.

Pažinau Janiną būdamas 9 metų berniukas. Ji mane paruošė egzaminams į pirmąją gimnazijos klasę. Nuo to meto mūsų draugystė tapo artima. Mano mamytė ją labai mylėjo, kai mes kėlėmės į Šventosios uostą, Janina kėlėsi kartu. Čia ji dirbo sekretorės darbą uosto statybos darbe. Mano tėveliams pasiūlius ji persikėlė į Klaipėdą, gaudama sekretorės darbą gubernatūroje.

Gubernatūroje dirbdama susipažino su ten dirbančiu Jurgiu Peteriu, su kuriuo vėliau sumainė žiedus. Gyveno laimingai Baltijos pakrantėje, čia jų šeimą praturtino sūnus Viktoras.

Karui prasidėjus, kaip ir daugelis to laiko lietuvių, išvyko į Vokietiją.

1949 metais išemigravo į Jungtines Amerikos Valstybes, Clevelando miestą, o 1954 metais persikėlė į Los Angeles miestą.

Janina būdama gabi menui, mielai prisidėjo, Los Angeles mieste, prie Dramos Sambūrio veiklos. Kaip aktorė dirbo su režisiorium Juozu Kaributu, vėliau su režisore Dalila Mackeliene. Būdavo malonu matyti ir klausyti ją scenoje.

1968 metais po sunkios ir ilgos ligos mirė jos mylimas vyras Jurgis Peteris.

1969 metais iškėlė už Česlovo Vilčinsko, apsigyveno Redingo gražioje, miškų prieglobsty, gamtoje. Vėliau grįžo į Los Angeles ir čia apsigyveno Lake Arrowhead kalnų miške.

Janina buvo gera lietuvė, tikinti, gera žmona, rūpestinga ir mylinti motina. Mėgo gamtą ypatingai miškus, muziką, daug skaitydavo ir mėgo keliauti. Savo darbe buvo pareigingas, darbšti ir miela draugystėje.

Gaila, kad taip anksti mus paliko, tačiau tai yra Aukščiausiojo valia.

Velionės palaikai liepos mėn. 22 d. 7:30 val. v. buvo atvežti į Los Angeles šv. Kazimiero bažnyčią, kurioje buvo jos giminės, draugai bei jos prie-

Atsisveikinant su a.a. Janina Peteriene-Vilčinskiene. Sėdi iš kairės: Česlovas Vilčinskas, Milda Lenkauskienė, Nijolė Grakauskienė su Nerija Slotkute, Viktoras Peteris ir Ilona Peterienė.

teliai. Prel. dr. V. Bartuška, prieš sukalbant maldą už velionės sielą tarė atsisveikinimo žodį išskeldamas jos gero būdo savybes.

Liepos mėn. 23 d. per gedulingas mišias giedojo bažnytinis choras. Po mišių velionės karstas, lydimas ilgos mašinų vilkstinės buvo nuvežtas į šv. Kryžiaus kapines, palydint prel. dr. V. Bartuškai. Grabnešiais buvo jos prieteliai; Ramūnas Bužėnas, Vytautas Grakauskas, Vladas Gylis, Norman Ka-

des, Antanas Mažeika ir Kęstutis Mikėnas. Prel. dr. V. Bartuškai sukalbėjus maldas, atsisveikinimo žodį tarė režisierius Juozas Kaributas, giminaitė Milda Lenkauskienė iš Clevelando ir Antanas Mažeika seniausios velionės prieteliai. Sugiedota 'Marija, Marija' ir Lietuvos himnas. Šeimos vardu padėkos žodį tarė Milda Lenkauskienė, pakviisdama visus dalyvius bendriems užkandžiams V. Peterių namuose.

Antanas Mažeika

TOOL & DIE DESIGN ENGINEER

A well known Cleveland metal stamping company has an immediate opportunity for an experienced Tool & Die Design Engineer. Press sizes range from 100 to 800 ton with single operation and progressive dies. CAD capability a plus.

Send resume to Engineering manager
BETTCHEE MANUFACTURING CORP.
16000 COMMERCE PARK DR.
CLEVELAND, OHIO 44142

(29-32)

RITA MATAS - Broker - G.R.I. - C.R.A.

MATAS REALTORS

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS - teisinis patarėjas

PAŽADAS

(2)

Dirvos konkurse premijuota novelė

Tą lemiamą rytą į mano vasaros atostogų tėviškėje kambarėlį įsiveržė susijaudinusi sesuo Kastutė.

– Jurgeli, kelkis! – purtė ji mano petį. – Naujienos labai nekokios. Rusai per šią naktį atsirado visai netoli Biržų. Mes abi nutarėm trauktis su vokiečiais, kaip seniai esam galvoję tai esant vienintelę išeitį, nors ir kokia neaiški būtų ateitis, bet su rusais gyventi stambiam ūkininkui nėra vilties.

Sėdėjau sumišęs, nežinodamas ar tai vis dar sapnas, ar jau tikrovė. Kastutė su vyru ir mažu sūneliu tada gyveno mūsų aplinkėje, dalindamosi ūkio darbų našta su tėviškėje likusia motinėle, nes tėvelis neseniai, po sunkios ligos, buvo išskeliavęs. Jaunesnė sesutė Jūlytė rūpinosi mama namuose.

Skubiai atsikėliau. Galva tebebuvo sunki nuo sapnų ir tikrovės. – “Jurgeli,” – rimtai pradėjo Kastutė, kai ir aš prisėdau prie pusryčių stalo. – “Ilgai tarėmės ką daryti, bet nebematome išeities. Ruskiai eina pirmyn nesulaikoma, vokiečiai traukiasi. Mūsų ateitis jei čia liksime – aiški, juk esame buožės, tokius jie arba sunaikina, arba išsiunčia į šiaurę. Nutarėme trauktis. Aš su vyru ir mažu vaiku, tad tau tenka rūpintis motule, negi ją paliksime jaunčiausiai Jūlytei. Seminariją vis vien rusai uždarys. Greit sudėk savo ir mamoms daiktėlius, mes pasirūpinsim maistu ir kitomis smulkmenomis. Norim išvažiuoti prieš pietus. Šianakt sudarėm grupę su kaimynais, tai nebus taip baugu. Ar sutinki?”

Jaučiausi plėšomas į dvi dalis. Seminarijos mokslų tebuvo likę vos pusė metų, bet ar rusai leis testį, juk pereitą kartą taip baisiai elgėsi su tikinčiais. O užkrauti motinos

globą tik jaunoms sesutėms tikrai negalėjau. Baigti mokslą suspėsiu vėliau. Pastrinkimo tikrumoje neturėjau.

Linktelėjau galvą ir atsistojau. Ne mes tvarkome savo likimą – galvojau, jausdamas tuštumą širdyje, bet drauge ir kažkokį palengvėjimą. – esam tik vėjų blaškomi lapai. Aš gi dar jaunas. Jei man bus lemta išlikti, prieš akis visas gyvenimas! Tik koks jis bus, svetimame krašte? ...

Kelionėje sekėsi neblogai, kaimynai buvo seni pažįstami, padėjome vieni kitiems, o pakelyje vis prisidėdavo ir naujų pabėgėlių. Syki pažinę komunizmo leteną, savo nutarimu niekas neabejojome, nors tikrai slinkome į nežinią, netgi gal į galutinai karą pralaiminčiųjų kraštą. Koks likimas laukė mūsų visų šitų nesamonių pabaigoje? Ar bus dar lemta grįžti, ar liksim amžinai prisiglaudę svetimuose namuose? ...

Vokietija, nors bombarduojama iš visų pusių, visgi gana draugiškai ištisė ranką pabėgėliams, davė maistą ir pastogę. Gyvenimas beveik sustojo į karo galą, nes artėjo vokiečių planų visiškas sugriuvimas, iš visų pusių juos supo prieštai. Mūsų laimei, priartėjo amerikiečiai ir štai atsidūrėme didžiulėse stovyklose buvusių kariuomenės dalinių pastuose, vėl gausdamiesi tautietis prie tautiečio, vėl dainuodami savąsias liaudies dainas ir svajodami apie grįžimą namo.

Ak, tos dainos! ... Visada buvau geras dainininkas, tai gyventi nedainavęs kaip ir negalėjau. Kūrėsi chorai, atsirado vadovai muzikai, ir – o Visagali! – į mūsų grupę susibūrusių merginų tarpe pamačiau šviesią Aliutės galvutę ir su nuostaba į mane nukreiptas jos

mėlynas akis. Argi buvo galima nepajusti tos šiltos bangos, staiga užliejusios mano visą kūną?

Ji jau artėjo prie manęs, draugiškai tiesdama ranką.

– Jurgis? Kaip nuostabu ir kaip puiku šiame samysyje pamatyti mielą, pažįstamą veidą!

Buvau be žado. Ji buvo dar gražesnė, dar meilesnė, negu ją nešiojau savo prisiminimuose.

– Kaip tai įvyko? Juk girdėjau, kad nuėjai visai kitais keliais? Nebesitikėjau tave dar pamatyti.

– Globoju motinėle, nes seserys vienos neišgali, yra ir mažas kūdikėlis. Teko bėgti ir mums, syki pažinusiems rusišką botagą. Mano tie numatyti keliai dar tik planuose. Kaip gi tu čia atsiradai, Aliute? Su šeima?

– Ne, esu visiškai viena. Tėvai atsisakė bėgti, o aš likti neturėjau jokio noro. Šio to pramokau Institute, gal neprapulsiu. Taigi dabar drauge dainuosim, ar ne? Prisimenu tave iš mūsų choro, į kurį tokių menkų daininčių, kaip aš, nepriimdavo ... Tave visos pastebėjo, tik ne visom teko su tavim susipažinti ir pašokti, atsimeni? Į čia atvažiuavau prieš savaitę. Buvau prisijungusi prie vokiečių šeimos, prižiūrėjau jų vaikus. Buvau viskuo aprūpinta, bet kai jie atsisakė traukti į vakarus, išskeliavau viena.

– Kaip puiku, kad mane prisimeni. Nesitikėjau tave besutikti. Man tave nebuvo lengva užmiršti, kiek besistengiau.

– Argi? – nusijuokė šelmiškai, o aš net paraudau dėl savo atvirumo.

Nors toj džiaugsmingo susitikimo minutėje nežinojau, bet tada ir prasidėjo mano bėdos. Kai iš choro repeticijų grįždavau vis vėliau ir vėliau, negalėjau nepastebėti klausukų seserų akyse. Nieko nesiaiškiniau, o jos nieko neklausinėjo.

(Bus daugiau)

Rūta Kleva Vidžiūnienė

Lietuvoje...

Vitalius Zaikauskas

• **ŠIA SAVAITĖ** netekome dviejų žinomų disidentų, politinių kalinių: ZITOS VANAGAITĖS ir VYTAUTO BASČIO (politinio kalinio, iškalėjusio 25 metus, vieno iš Lietuvos tautininkų sąjungos atkūrėjo ir Tarybos nario).

• **ĮSIKŪRĖ ANTRASIS LIETUVOS TAUTININKŲ SĄJUNGOS** Vilniaus tarybos skyrius.

• **LIEPOS 31 dieną** jėga buvo suimtas iš SSSR armijos dezertyravęs Robertas Kasperavičius. Suimtas ir sumuštas savo namuose Ukmergėje. Dabartinė buvimo vieta nežinoma.

• **RUGPJŪČIO 3-4 dienomis** Jonavos rajone planuojama masinė bėglių iš sovietų armijos ir atsisakusių joje tarnauti gaudymo akcija. Desantininkai ginkluoti.

• **RUGPJŪČIO 1 dieną** Respublikos vyriausybė užregistravo ŽALIŲJŲ Partiją.

• **LIETUVOS kino studijoje** kuriamas dokumentinis filmas "DOSJE", pasakojantis apie SSSR nusikaltimus ir skolas Lietuvai, pradedant rezistencijos kovomis baigiant desantininkų siautėjimu.

• **ISLEISTI ST. RAŠTIKIO** prisiminimų "Kovose dėl Lietuvos" dvitomis.

• **ŠALČININKŲ** rajone Eišiškėse ir Kaniūkuose išniekinti lietuvių pastatyti kryžiai.

• **VILNIAUS** fotografijos meno galerijoje atidaryta Kana-doje gyvenančio tautiečio Algio KEMEŽIO fotografijos darbų paroda.

• **ISĖJO** pirmasis nepriklausomo Marijampolės miesto laikraščio SŪDUVA numeris.

• **RUGPJŪČIO 5 dieną** įvyko tradicinis (vienuoliktasis) plaukimo per Kuršių mares maratonas. Plaukikai, išplaukę iš Ventės rago užbaigė Nidoje (11 km. 200 metrų).

JAV paštas neseniai išnesiojo visiems žinomiems lietuviams Pasaulio Lietuvių Centro laiškus su loterijos bilietais už juos prašant dešimt dolerių prisijusti kartu su šaknelėmis.

Paskirti penki laimėjimai pinigais, \$1,000. – sumoje nėra dideli, tačiau prašomos dešimtinės pasiuntimas yra didelis laimėjimas kiekvienam lietuviui, nes tuo yra paremiamas lietuvi-

• **PRIENUOSE** statomas naujas lėktuvas, kuris pakartos LITHUANICA maršrutą.

• **BENZINAS** jau parduodamas valstybinėmis kainomis.

• **AUKŠČIAUSIOS** Tarybos prezidiumas įpareigojo Vidaus Reikalų ministeriją sustabdyti laikraščio "Dvidešimt Kapėikų" ir kitų leidinių, žeidžiančių moralės normas, spausdinimą.

• **RUGPJŪČIO 1 dieną** SSSR Ministrų taryba uždraudė SSSR piliečiams vykti per vakarų sieną. Šis nutarimas galioja ir Lazdijų muitinei.

bės tvirtovės išlaikymas Chicago priemiestyje Lemonte, kur aplinkui esančiuose priemiesčiuose įsikūrę ir vis daugiau kuriasi jaunos ir vidurinės kartos lietuvių šeimos.

Pasaulio Lietuvių Centras Lemonte, nėra nei geografinis, nei etnografinis centras. Ne dėl to šis vardas buvo panaudotas. Jis buvo panaudotas todėl, kad centras atdaras viso pasaulio lietuviams. Savo patalpomis jis yra didžiausias lietuvių centras laisvame vakarų pasaulyje, su didžiausia lietuvių kolonija Chicagoje ir priemiesčiuose.

PASAULIO LIETUVIŲ CENTRO VEIKLA PLEČIASI

Nykstant mūsų lietuviškoms parapijoms, arba jose pritrūkstant vietos lietuvių, Pasaulio Lietuvių Centro gražioje ir erdvoje koplyčioje, specialiu arkidiacezijos leidimu, įsikūrė nauja lietuviška "parapija" – arkivyskupo Matulaičio R. Katalikų misija. Ji suteikia visus bažnytinius patarnavimus lietuviškai, vadovaujant kun. L. Za-

rembai S.J. Sekmadieniais keli šimtai lankytojų čia išklauso šv. mišias, po jų dalyvauja centro vadovybės surengtuose kultūrinuose pobūviuose, svečių iš Lietuvos priėmimuose erdvoje pokylių salėje. Čia randasi laisvame pasaulyje didžiausia Maironio lituanistinė mokykla, darželis, Montessori mokyklėlė. Vakaraš čia skamba lietuviškos dainos, muzika, vyksta šaunūs baliai, gegužinės ir laužai, dalyvaujant jaunajai ir vidutinei kartai. Centre įsikūręs Lietuvių Meno Muziejus, "Pasaulio Lietuvio" redakcija, "Hotline", "Mercy Lift" dėl pagalbos Lietuvai. Čia kuriasi Tautodailės Institutas, skautų būklas ir LSS archyvas, lietuviškų knygų kioskas, tautodailės krautuvėlė ir t.t. Čia renkami sportininkai, tautinių šokių šokėjai ir posėdžiauja įvairios organizacijos. Didžiausias renginys čia buvo 1989 m. rudenį Šeštasis Mokslo ir Kūrybos Simpoziumas, sutraukęs dalyvių iš viso pasaulio.

PASAULIO CENTRO RŪPESČIAI

Norint pasitarnauti lietuvių išlaikymui išeivijoje ir laisvės atstatymui Lietuvoje, centras neša labai didelę centro nupirkimo ir jo išlaikymo finansinę atsakomybę. Įvertintas keliais milijonais dolerių, centras buvo nupirktas už \$800,000. – Nemažai lėšų pareikalavo būtini remontai, pertvarkymai, pagerinimai, nors daug kas buvo atlikta savanorių talka. Centro patalpų ir patarnavimų pajamos padengia cinamąsias išlaidas. Misija nesunkiai išsilaiko specialaus komiteto globojama.

Centrai didžiausia finansinė našta yra skolos procentų ir pačios skolos mokėjimas, kurios dar likę pusė milijono. Iš skolų išbristi reikalinga viso pasaulio lietuvių finansinė parama. Ji nepakankama tik nuperkant loterijos bilietus. Ji kviečia kiekvieną pasidaryti Pasaulio Lietuvių Centro nariu. Nariais kviečiami lietuviai iš visų kontinentų.

Pasaulio Lietuvių Centras Lemonte yra savarankiška, tik nariams priklausanti institucija, su direktorių taryba, administruojama valdybos, kuriai dabar vadovauja advokatas Rimas Domanskis. Nariu pasidaryti labai lengva, paaukojus porą šimtų dolerių, nors labiausiai laukiami tūkstantininkai ir milijonieriai su didesnėmis aukomis skolos apmokėjimui, nes tam neužtenka operacinių pajamų. Su stambesne auka suteikiamas atitinkamas garbės vardas ir asmens vardu pavadinami kambariai, ar salės.

Loterijos laimėjimai nėra dideli. Didžiausias visų mūsų laimėjimas yra Pasaulio Lietuvių Centro Lemonte turėjimas lietuvių išlaikyti. Tad siųdami loterijos bilietų šakneles Lithuanian World Center, 511 E. 127th St. Lemont, IL. 60439 pridėkime du čekius: vieną už loterijos laimėjimą, o antrą, tuo pačiu vardu, už mūsų didįjį laimėjimą – lietuvių išlaikymą ir nepriklausomą Lietuvą, kuriai skiriama visa Pasaulio Lietuvių Centro veikla.

Bronius Juodelis

Lithuanian MERCY LIFT

511 E. 127th Street, Lemont, IL. 60439
(708) 257-6777 • Fax (708) 257-6887

July 9, 1990

Mr. Kennedy Smith
Chairman of the Board (Emeritus)
Ben-Venue Laboratories
Bedford Heights, Ohio

Dear Mr. Smith,

As you are very aware, the Soviet economic embargo of Lithuania has created medicinal shortages that have reached acute proportions. Critically needed drugs are simply unavailable, and operations can no longer be performed because of the lack of various medical supplies.

Therefore, on behalf of the freedom-loving people of Lithuania, we thank you and Ben-Venue Laboratories for your generous donation of life-saving medicines to Lithuania (value in excess of \$270,000). This grand humanitarian gesture will forever be remembered by all Lithuanians.

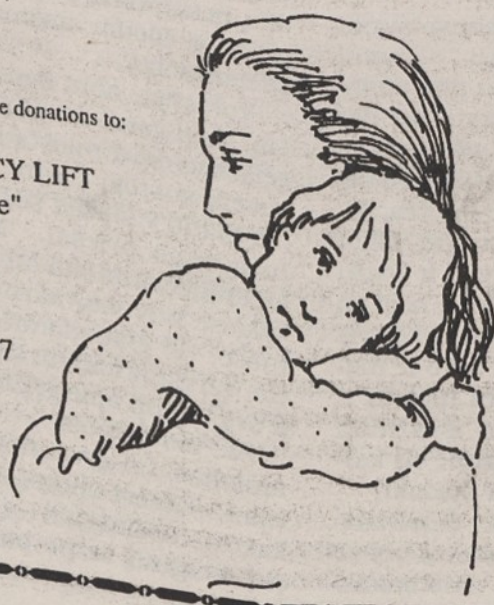
Sincerely,

Lithuanian Mercy Lift

Please send your tax deductible donations to:

LITHUANIAN MERCY LIFT
c/o Lithuanian "Hotline"
511 E. 127th Street
Lemont, IL 60439

Or call 1-708-257-6777
for more information.

Su Grandinėle Lietuvoje

Grandinėlė, pralaužusi blokadą į Lietuvą, gražiai pasirodė Trylikoje Lietuvos Tautinių Dainų ir Šokių šventėje. Grandinėlės koncertas Vilniuje, dėl laiko stokos, buvo labai mažai reklamuotas, tačiau salė buvo prikrimsta žiūrovų. Didžiausią išpūdį Grandinėlės jaunimui paliko žiūrovų skandavimai po koncerto: „Gran-di-nė-le pa-kar-to-kit, Gran-di-nė-le pa-kar-to-kit!“

Po dviejų savaitžių kelionės – fiziniai išvargę, bet dvasiniai praturtėję, – Grandinėlės šokėjai ir jų vadovai sugrįžo, papuošti medaliais ir juostomis. Į Clevelandą.

Atsisveikindami su Vilniaus jaunimu šokėjai susitarė, kad liepos 28-tą jie ir vėl pabendraus telefoniniame pasikalbėjime per Atlantą. Taip tą dieną, 4:30 val. po pietų, Grandinėlės šokėjai su sirinko pas Renę Motiejūnaitę-Booth, kai tuo pačiu metu Vilniuje – 11:30 val. vakaro – jų skambučio laukė susibūrus Lietuvos jaunimas, naujai atrasti draugai. „Kaip pasisekė kelionė į namus? Kada vėl į Lietuvą atvažiuosit?“ – klausė vilniečiai. Tačiau telefonu susikalbėti buvo sunku dėl blogo sujungimo ir li-

nija netrukus buvo visai nutraukta.

Bet gi ryšys liko gyvas! Atsinešti nuotraukų albumai ėjo per rankas, skambėjo jaunatviškas klegesys ir juokas. Šokėjai pamatė Vilniaus koncerto video juostą, vėl gyvai prisiminė tą šiltą priėmimą ir patirtą nuosirdumą jų tėvų žemėje. Mintimis ir širdim buvo taip lengva ir vėl būti kartu! i.g.

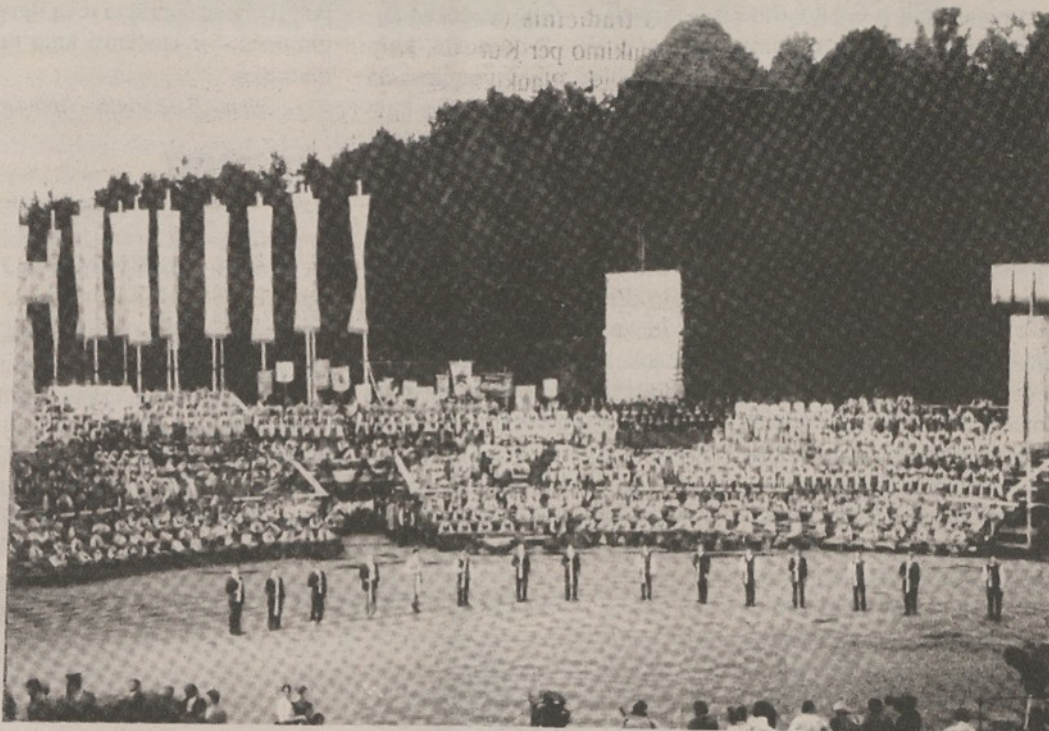
Mano pirmas išvykimas į Lietuvą paliko mane sužavėta trim išpūdžiais: krašto apylinke, žmonėmis, ir dalyvavimas kai kuriuose įvykiuose.

Stebėjau Lietuvos apylinke – švarumą, gamtą, senoviškumą. Visur gražiai aptvarkyta. Senutės šluoja gatves, moterys piauna žoles, žmonės tvarko daržus, nieks nešiukšlina. Kraštas žydi – visur žalia. Miestai paskendę parkuose, o tolimesni kaimai vos atsiskiria nuo gamtos. Mieste, žalumynai puošia Lietuvos praeitį. Kur tik pasižiūriu, matau gyvuojančią krašto istoriją. Buvo progos aplan-

(Nukelta į 10 psl.)

Dalis Grandinėlės šokėjų su vilniečiais, po pasirodymo Šokių šventėje. I-je eilėje iš kairės: Colleen Gamber, vilnietė Rasa, Arturas Ališauskas, Siga Bankaitytė-Anderson, Auksė Bankaitytė. II-je eilėje: Linas Biliūnas, Kristė Vedegytė, Erika Kašėtaite, Grandinėlės šokių mokytoja Audra Gedrytė, Nida Marcinkevičiūtė, Kristina Raleva, Grandinėlės šokių mokytoja Renė Motiejūnaitė-Booth, vilnietė Jūratė, Algis Nagevičius. III-je eilėje: Ringaudas Ročys, vilnietis Saulius. R. Strimačio nuotr.

Atidarymas ansamblių vakaro Kalnų parke ...

B. Vedegienės nuotr.

Gintautas Valaitis su Lietuvos prezidentu V. Landsbergiu, kurį šokėjai „aprengė“ Grandinėlės marškinėliais ...

B. Vedegienės nuotr.

Su Lietuvos prezidentu ... Iš kairės Sigutė Bankaitytė-Andrew, p. Landsbergienė, Kristė Vedegytė, prez. Vytautas Landsbergis ir Auksė Bankaitytė.

B. Vedegienės nuotr.

Grandinėlės šokėjai su Mažeikių ansambliu prie Sporto Rūmų.

B. Vedegienės nuotr.

Pakely į Marijampolę sutikus arklių traukiamą lėlių teatrą ... Regina Dūdaitienė ir Kristė Vedegytė kalbasi su aktorais.

B. Vedegienės nuotr.

Grandinėlė prie Trakų pilies ...

GRANDINĖLĖ PRISIMENA VILNIŲ!

(Atkelta iš 9 psl.)

kyti kunigaikščių pilis, keturiolikto amžiaus bažnyčias, patį autentišką Gervėčių kaimą, Romo Kalantos pasiaukojimo vietą, ir Sąjūdžio rūmus. Nė pat prezidentas Landsbergis su manim ir sesute nusifotografavo. Prieš akis pabudo Lietuvos istorinių knygų žodžiai ir paveikslai.

Prie kelionės išpūdžių prisidėjo patys gyventojai. Mūsų šokėjų grupę nepaprastai šiltai priėmė. Gal net stengėsi šilčiau priimti, išgirsdami amerikiečius vaikus puikiai kalbant lietuviškai. Nuo atvykimo ligi išvykimo mus giminės ir pažįstami puošė juostomis, sagtukais, gėlėmis. Šokių repetitijose mus sutiko rankų plojimais. Bendrabučiuose lankė giminės nešini pyragais, uogomis, šampanu. Kvietimai į svečius begaliniai, deja, ne visiems buvo laiko.

Ypatingai mus globojo Tautinės Dainų Šventės organizatoriai. Jie aprūpino mus bendrabučiais, maistu, išskylomis ir koncertų aplankymais. Nors patys apvaikščiojom Vilniaus miestą, mus vežė į Trakus ir prie Baltijos Jūros. Apsukome ratą per Kauną, palei Nemuną iki Klaipėdos, praleidom dieną Palangoj, aplankėm Kryžių Kalną Šiauliuose ir grįžom į Vilnių. Parūpino mums bilietus į nubaustą Ansamblių vakarą, kuriame stebėjomės puikiai šokančiais Lietuvos vienetais, ir į Dainų Šventę, kurioje: et žiūro-

vai balsais prisidėjo.

Nors žavėjaus pačia Lietuvos aplinka, žmonėmis, ir įvykiais, išsiskyrė pora ypatingiausių išpūdžių. Šitie išpūdžiai sujudino širdį. Pirmiausia, kaip Grandinėlės šokėja, pajutau aš didelę garbę ponų Sagių darbams. Jiems šioj kelionėj išsipildė gyvenimo svajonė – Grandinėlės vienetas koncertavo giminėj. Deja, keliais metais pavėlavom pasirodyti pono Sagio draugui a.a. choreografiui Juozui Linguiui. Bet, rodos, visi šokėjai pajuto jo dvasių aplankydami jo darbams paskirtą biblioteką, pašokdami jo repetitinėj salėj, ir koncertuodami jo sukurtus šokius visai Lietuvai per televizijos ekraną. O aš, asmeniškai, per šią kelionę giliau

įvertinau savo lietuviybę. Aplankiau tėvų gimtą kraštą. Susidraugavau, sutikau giminių, pasinaudojau išmokta kalba. Truputį daugiau supratau tėvų ilgęs giminės – ir jaučiausi kaip namuose...

Sigutė Bankaitytė – Andrew

DETROIT

ALT SAJUNGOS SUSIRINKIMAS

ALT s-gos Detroito skyriaus metinis narių susirinkimas įvyks sekmadienį, rugpjūčio 19 d., 12 val. vidurdienyje, Česio ir Onutės Šadeikų sodyboje, 28975 Wellington Rd., Farmington, Mich. Darbotvarkėje – pirminko, valdybos narių ir revizi-

Klaipėdoje Romas Strimaitis ir Rita Kljorienė repetuoja ...
B. Vedegienės nuotr.

Pagaliau įbridome į Baltijos jūrą! ...

B. Vedegienės nuotr.

jos komisijos pranešimai. Diskusijos dėl pranešimų. Naujos valdybos ir revizijos komisijos rinkimai, klausimai, sumanymai ir ateities veiklos svarstymas. Po susirinkimo vyks dovanų paskirstymas ir vaišės. Šiame susirinkime dalyvaus iš Clevelando atvykę „Dirvos“ redaktoriai Vytautas ir Stefa Gedgaidai, o taip pat ir kiti svečiai. Prieš ir po susirinkimo bus priimamas nario mokestis. Laukiami laimikiai dovanų stalui.

PRISIMINTI DARIUS IR GIRĖNAS

Liepos 29 d. Šv. Antano parapijos bažnyčioje už lakūnų Dariaus ir Girėno vėles Šv. Mišias aukojė kun. Alfonsas Babonas ir jų prisiminimui paskyrė dalį pamokslų. Giedojo muz. Stasio Sližio vadovaujamas parapijos choras, skaitinius skaitė Jonas Mikulionis.

12:45 v. p.p. Dariaus – Girėno svetainėje minėjimas buvo tęsiamas. Pradėjo ir pravedė Dariaus-Girėno klubo pirm. pav. Vytautas Ogilvis. Antanas Vaitickus atnešė Dariaus – Girėno klubo vėliavą ir įstatė į stovą. Atsistojimu ir susikaupimo minute pagerbti žuvę lakūnai Darius ir Girėnas. Buvęs ilgametis klubo pirmininkas Eduardas Milkus išsamiai pasakojo apie Dariaus ir Girėno skridimui pasiruošimą, iš New Yorko aerodromo pakilimą ir jų žuvmą Soldino miške, Volietijoje.

Meninėje dalyje Ona Vinčašienė ir Valė Tautkevičienė padainavo kelias dainas skirtas Lituanicai. Windsoriskės savo dainavimu gražiai pasirodė ir susilaukė gausių plojimų. Sugiedotas Lietuvos himnas, išnešta vėliava ir tuo baigta pirmoji dalis minėjimo. Po to sekė vaišės.

MIRĖ JUSTINAS PREIBYS

Liepos 26 d. savo namuose amžinu miegu užmigo Justinas Preibys, sulaukęs 83 metus.

Justinas Preibys gimė 1904 m. balandžio 4 d. Erlinų km., Kretingos aps. Buvo baigęs Mokytojų seminariją ir Lietuvos kariuomenėje užsitarnavęs vyr. puskarininkio laipsnį. Mokytojavu Salako pradžios mokykloje. Okupacijos metu suorganizavo partizanų būrį ir jam vadovavo. Jo būrys išgelbėjo žmones nuo užplanuoto II išvežimo ir Salakų miestelį nuo sudeginimo. Laikė vokiečių okupacijos dirbo kaip ryšininkas lietuvių Savisaugos vietinėje rinktinėje ir kovojo su įžygiuojančiu į Lietuvą priešu. Atvykęs į Ameriką iki pensijos dirbo General Motor Bendrovėje ir daug kam padėjo įsidarbinti šioje bendrovėje. Išėjęs į pensiją, ilgą laiką buvo tos bendrovės pensininkų unijos prezidentu. Priklausė Lietuvių Bendruomenai, Stasio Butkaus šaulių kuopai, Ramovėnams, Balfo 76 skyriui.

Liepos 29 d. Val Baužos laidojimo namuose laidojimo direktorė Yolanda Zaprackienė pravedė atsisveikinimą.

Liepos 30 d. Šv. Antano bažnyčioje už velionio vėlę Mišias aukojė kun. Alfonsas Babonas, vargonavo ir giedojo muz. Stasys Sližys. Po Mišių buvo nulydėtas į Woodmere kapines, kur sudegintas ir pelenai bus nugabenti į Lietuvą. Nuliūdime liko svečiuojanti pas jį iš Lietuvos atvykusi duktė Dana Želvie-nė ir kiti giminės Lietuvoje.

A. Grinius

Skaitykit ir platinkit
DIRVA

1990 metų kelionės į Lietuvą

Išvykstama iš Bostono, Chicago ir New Yorko
13-15 dienų kelionė, Lietuvoje
išbūnant 8-11 dienų

LIETUVA ir SUOMIJA – 14 dienų kelionė.
11 naktų Vilniuje, 1 naktis Helsinkyje. Finnair linija.
Kelionė #913 rugsėjo 13-26:
\$2,209.00 iš Bostono ir New Yorko,
\$2,409.00 iš Chicago.

LIETUVA ir ČEKOSLOVAKIJA – 15 dienų kelionė.
11 naktų Vilniuje, 2 naktys Prahoje. ČSA linija.
Kelionė #105 spalio 1-15:
\$2,159.00 iš Bostono ir New Yorko,
\$2,359.00 iš Chicago.

LIETUVA ir ČEKOSLOVAKIJA – 12 dienų kelionė.
9 naktys Vilniuje, 1 naktis Prahoje. ČSA linija.
Kelionė #106 lapkričio 5-16:
\$1,699.00 iš Bostono ir New Yorko,
\$1,899.00 iš Chicago.

ŠV. KALĖDOS ir NAUJIEJI METAI LIETUVOJE
15 dienų kelionė. 12 naktų Vilniuje, 1 naktis Prahoje. ČSA linija.
Kelionė #1225 gruodžio 21-sausio 4, 1991:
\$1,799.00 iš Bostono ir New Yorko,
\$1,999.00 iš Chicago.

NAUJIEJI METAI LIETUVOJE – 15 dienų kelionė.
12 naktų Vilniuje, 1 naktis Prahoje. ČSA linija.
Kelionė #1280 gruodžio 29 - sausio 11, 1991:
\$1,799.00 iš Bostono ir New Yorko,
\$1,999.00 iš Chicago.

Smulkesnėms informacijoms ir brošiūrai, kreipkitės į

BALTIC TOURS
77 Oak St., Suite 4
Newton, MA, 02164
Tel. 617 965 - 8080 Fax 617 332 - 7781

LIETUVOS PIANISTŲ KONCERTAS

Eglė Janulevičiūtė ir Jurgis Karnavičius, liepos 23-24 d.d. laimėję pirmą vietą tarptautiniame pianistų konkurse Oberlino konservatorijoje, Clevelando lietuviams koncertuos pirmadienį, rugpiūčio 13 d. 7:30 v.v. Dievo Motinos parapijos auditorijoje.

Įėjimo auka \$5.00. Visas pelnas skiriamas pianistams.

Ohio Lietuvių Gydytojų Draugija

Bus skanūs pietūs, pyragai, kava, turtinga loterija ir gera nuotaika!

Turintieji dovanų loterijai, prašomi jas atsinešti ir įteikti Valdybos išd. Jadvygai Budrienei.

Visi esate laukiami!

Valdyba

• KUN. GEDIMINAS KIJASKAS, S.J., Dievo Motinos parapijos klebonas, grįžo iš atostogų ir vėl įsijungė į savo šakotą parapijos darbą.

• ČIURLIONIO ANSAMBLIS rugsėjo 1d. išvyksta istorinėn kelionėn į Lietuvą. Jų sąrašas dar yra trys laisvos vietos. Suinteresuoti prašomi kreiptis pas pirm. Vládą Plečkaitį.

Šiuo metu Čiurlionis vykdo

PENSININKŲ ŽINIAI

Visi pensininkai su svečiais kviečiami į Pensininkų Klubo ruošiamą tradicinę metinę popietę, kuri įvyks rugsėjo 12 d., sekmdienį, 12 val. Lietuvių Salėje.

Pianistai Jurgis Karnavičius ir Eglė Janulevičiūtė, laimėję pirmąją premiją Oberlino konservatorijos konkurse, su juos globojusiais muzikais p.p. Smetonais. Iš kairės: A. Smetona, E. Janulevičiūtė, B. Smetonienė ir J. Karnavičius.

V. Bacevičiaus nuotr.

Taupa

Lithuanian Credit Union
Lietuvių Kredito Kooperatyvas
767 East 185th Street
Cleveland, Ohio 44119
(216) 481-6677

Įsikūręs Nuosavuose Namuose

Taupykite ir Skolinkitės vieninteliame lietuvių kredito kooperatyve Ohio valstijoje.

Darbo Valandos:

Antradieniais--ketvirtadieniais nuo 9:00--4:00 p.p.
Penktadieniais nuo 9:00--6:00 v.v., Šeštadieniais nuo 9:00--3:00 p.p.
Sekmdieniais nuo 11:00--12:00 p.p. (DMNP parapijos patalpose)

Visi Bankiniai Patarnavimai

Mokame Aukštesnius Nuosimčius Už:

Taupymo Skaitytas, Certifikatus, IRA, Čekių Skaitytas, ir t.t.

Skoliname Geriausiomis Išsimokėjimo Sąlygomis:

Asmeniniams Reikalams, Automobilių ir Laivų Pirkimui, Namų Remontui (Home Equity), Namų Pirkimui (Mortgages)

Parduodame pinigines perlaidas (Money Orders), Traveler's Checks, Priiame telefono, elektros, šildymo, ir vandens sąskaitytas, Buckeye Cards, Notaro patarnavimai, U.S. Savings Bonds, ir t.t.

*** Klekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios ***
apdrausta iki \$100,000.

Mūsų Tikslas: Ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas.

Liepos 9 d. į Clevelandą atvykusiam Slovenijos premjerui Lojze Peterle ir užs. reikalų ministrui dr. Dimitrij Rupel buvo suruoštas priėmimas, kuriame dalyvavo įvairios tautybės. Lietuvių Bendruomenės vardu svečius pasveikino Teresė Kalvaitienė. Iš kairės: Rimantas Aukštuolis, dr. Dimitrij Rupel, Lojze Peterle, Algis Rukšėnas ir Teresė Kalvaitienė.

piniginį sąrašą kelionei į Lietuvą, ypač padėti moksleiviams-studentams čiurlioniečiams. Prašoma atsiliiepti, paremti. (js)

• IGNAS VERBYLA, Clevelande, prisimindamas prieš 3 metus mirusią seserį Uršulę, Dirvai paremti vajuos komitetui Chicagoje nusiuntė auką 50 dol. Prieš tai šia intencija jis tiesiog Dirvai įteikė auką 50 dol. Viso 100 dol.

Už paramą nuoširdžiai dėkojame.

• DR. EDMUNDAS ir MILDA LENKAUSKAI išvyko į Europą, kur dalyvaus Šveicarijoje vykstančioje Europos lietuvių studijų savaitėje. Milda Lenkauskienė lankysis taip pat Vasario 16-tos gimnazijoje. Į Clevelandą grįš rugpjūčio pabaigoje (js)

DOVANA LIETUVAI
Fondui ligi šiol surinkta virš 4600 dol. Fondui aukojo: po 1000 dol. - J. ir M. Mikonai, Dr. J. ir B. Skriskai; 700 dol. - J. ir O. Žilioniai; 400 dol. - P. Bielskis (svečių aukos jo 90 metų amžiaus sukakties proga); 250 dol. - V. Brizgys; po 100 dol. - M. ir V. Bačiuliai, Vl. ir B. Čyvai, T. Grahosky, H. ir L. Kripavičiai, J. ir S. Milai, B. Navikas, B. ir B. Paulioniai, V. ir O. Rociūnai, E. ir J. Stepai, T. ir V. Urbaičiai; po 50 dol. - Dr. E. Čėčienė, Z. Dautartas, J. Kalvaitis, I. Verbyla; 35 dol. - O. Naumanienė; 30 dol. - Dr. G. Pauliukonienė.

Visiems aukojusiems nuoširdžiai dėkojame. Vajus tebetęsiamas, nes nuo ekonominės blokados Lietuva labai nukentėjo, ypatingai medicinos srityje. Būkime duosnus ir padėkime sesėms ir broliams Tėvynėje jų ištvėrmės bandymo laike. Čekius rašyti - Lithuanian American Community, Inc. ir pasiųsti Mečiui Aukštuoliui, 25230 Chardon Rd., Richmond Hts., OH. 44143. Aukos atleidžiamos nuo federalinių mokesčių (ID #36-3625439)

LB Clevelando Apylinkės v-ba

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

Svečiai su stovyklaujančiais vadovais Rake. Iš kairės: Lietuvos Skautų Sąjungos Dvasios Vadovas kun. Sigitas Tomkevičius, Nerijos Tn. tuntininkė j.s. Vija Paulienė, j.s. Levanas, Vyr. Skautininkė v.s. Stefa Gedgaudienė, Kernavės Tn. tuntininkė ps. Irena Meilienė ir kun. v.s. Antanas Saulaitis, S.J.

Juozas Mikonis
Realtor, Notary Public

East Shore Realty

Namų ir žemės pardavimas - nuomavimas

Bus. phone: 481-6900
Home phone: 531-2190

18021 Marcella Road
Suite 2
Cleveland, Ohio 44119

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

Della E., William J. Sr.,
William J. Jakubs Jr. ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

DIRVA

• INŽ. EUGENIJUS BARTKUS, Lietuvių Tautinio Sąjūdžio pirmininkas, drauge su žmona Danguole išskrido į Šveicariją dalyvauti Europos lietuvių studijų savaitėje, kur turės progos susitikti taip pat ir su iš Lietuvos atvykusiais vyriausybės pareigūnais.

Kartu išskrido ir Teodoras Blinstrubas iš Chicagos.

• DR. A. RAZMA, JAV LB Krašto Valdybos pirmininkas, išvyko į Europą dalyvauti Europos lietuvių studijų savaitėje Šveicarijoje. Amerikon grįžta rugpjūčio 24 dieną.

Pirmininkui išvykus, jį pavaduoja vicepirmininkai – Birutė Jasaitienė ir Linas Norušis.

• JONAS DAUGĖLA, Floridoje, džiaugiasi savo deimantinės amžiaus sukakties proga gavęs tiek daug gražių pasveikinimų bei dar gražesnių linkėjimų ir visiems širdingai dėkoja. Vietoje asmeniškų padėkos laiškų, aukoja lietuviškai spaudai.

MIRĖ J. JAŠINSKAS

Bostone rugpjūčio 1 d. staiga mirė Jurgis Jašinskas, 83 m. amžiaus, žurnalistas, visuomenininkas, aktyvus Bostono vaidintojų būrelio narys.

Velionis buvo kilęs iš Biržų krašto. Buvo baigęs Lietuvos karo mokyklą. Mokytojavo Tauragės mokytojų seminarijoje o vėliau Kauno Aukštosios technikos mokykloje.

Pasitraukęs iš Lietuvos ir apsigyvenęs Bostone, daug rašė Naujienose, Keleivyje ir buvo Lietuvių Enciklopedijos bendradarbis.

• DIRVOJE Nr. 29 buvo pranešta, kad Lietuvoje mirė Rita šakėnaitė. Turėjo būti RITA ŠAKĖNAITĖ.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

A. A.

LUCIAI SPERAUSKIENEI

mirus, jos vyrui pulkininkui ANTANUI SPERAUSKUI, sūnams ALGIRDUI ir TOMUI su šeimomis ir kitiems giminėms gilią užuojautą reiškiamo.

Amerikos Lietuvių
Tautinės S-gos
New Yorko skyriaus
Valdyba ir nariai.

Los Angeles Lietuvių Tautinių
namų buv. valdybos nariui

A. A.

DR. PETRUI PAMATAIČIUI

mirus, nuoširdžiausią užuojautą reiškiamo žmonai ELVYRAI dukteriai INAI su šeima, giminėmis ir artimiesiems.

Los Angeles Lietuvių
Tautiniai Namai.

A. A.

VLADUI TIŠKUI

mirus, Lietuvoje, jo broliui BRONIUI TIŠKUI ir AGUTEI TIŠKUIVIENEI bei jų giminėms ir pažįstamiems Lietuvoje ir išeivijoje – užuojautą reiškiamo

ALT S-gos St. Louis ir
Apylinkių Skyrius.

Dirvos vajaus metai eina į pabaigą

Rugpjūčio 2 d. Kriauceliūnų sodyboje, šimtamečio ažuolo paunksnėje posėdžiavo Dirvos vajaus Vyr. komitetas, įprasta tvarka visi komiteto nariai padarė savo sričių pranešimus, o vėliau padiskutuota, pasikeista mintimis ir surasti geriausi sprendimai rytdienos ėjimams. Pirmininkavo Irena Kriauceliūnienė, vajaus komiteto pirmininkė.

Pirmininkė gerėjosi lietuviškosios visuomenės itin šiltu atsiliepimu ir dosnumu lietuviškai spaudai. Reiškė padėką Dirvos vietovių komitetams ir visiems savo įnašu, dideliu ar mažu prisidedantiems prie spaudos išlaikymo. Ryškesniam vaizdui susidaryti, ji linksniavo eilę asmenų, vietovių ir pažymėjo ką kiekviena jų nuveikė. J. Povilaitienė nedidelę Omahos gyvenvietę apcina visas organizacijas, klubus, prekybininkus ir surenka (proporcingai) fantastiškas sumas! Arba. M. Vaitkienė, St. Louis atsiuntė 500 dol. čekį (toje vietovėje gyvena tik kelios liet. šeimos), išplatinsi 20 laimėjimų knygučių ir užsisakė penkias vietas Martinique Dirvos pokilyje... O štai didesnė vietovė – Angelų miestas, kur Dirvos vajaus komitetui vadovauja J. Petronis, lig šiol sukėlė 10,000 dol.

[vairovės – unikumai. Rūtos Sakienės, Los Angeles gimtadienio proga mestas šūkis – victoj dovanų, dovanėlių Sukaktuvininkai, skirti auką jos vardu Dirvai... Taip sumesta lygiai tūkstantis žaliukų! Kelias močiūčių-tėtukų įsigijo Dirvos laimėjimų knygutės ir jas paskirstė vaikaičiams. Sekmės šiems, laimėti premijas! Daytona Beach, Fl. rugsėjo 9 d. rengiamas tautos šventės minėjimas. Jame laukiamas paskaitininkas Bronys Raila. Ta pačia proga esanti pakviesta Irena Kriauceliūnienė pranešimą Dirvos reikalu padaryti. Beje, kitoje Floridos pusėje J. Žvynys St. Petersburg Beach Dirvos vajaus pirmininkas esą baigias telkti du tūkstančius! Planuojami renginiai Dirvai remti ir Toronte, Kanadoje (pirmininkė B. Abromaitienė), Clevelande (pirm. J. Stempužis), Bostone (Pirm. R. Veitas), New Yorke (pirm. A. Vakselis) ir kt. vietovėse, kurių, galbūt, aš nesuskubau pasižymėti...

Dirvos jubiliejinį (1915-1990) leidinį redaguoja aktyvus lietuviškos spaudos bendradarbis Juozas Žygas. Turiny: Dirvos istorija, autoriai – Dr. A. Budreckis iki 1948 m. ir pats redaktorius J. Žygas nuo 1948 m. iki šiandien. Daug iliustracijų, deimantinio jubiliejaus proga organizacijų ir pavienių asmenų sveikinimai, prekybininkų, pramoninkų garsinimai ir šimeti-niame vajuje Dirvą parėmusių sąrašas. Viršelį parengė dail. Ada Sutkuvienė.

Aukotojų – rėmėjų sąrašai. Visi komitetai prašomi rėmėjų sąrašus siųsti išdininčios O. Daškevičienės adresu (7254 S. Troy Street, Chicago IL 60629) Sąrašai leidinyje bus talpinami pagal alfabetą, tik pirmąją raidę imant dėmesin, tad ir siuntėjai prašomi tą nuostatą pripažinti... Aukotojų – rėmėjų sąrašai turi

pasiiekti redaktorių 1990 m. rugsėjo 15 d..

Prieš kurį laiką buvo į visas gyvenvietes išsiuntinėta laimėjimų knygutės. Daugelis komitetų jas išplatino ir atsiskaitė su vajaus išdininke Ona Daškevičiene. Tą patį padarė ir pavieniai asmenys, tačiau yra dar neatsiskaičiusių ir neatsiliepusių. Norintieji papildomai gauti laimėjimų knygučių, prašomi kreiptis į išdininę Oną Daškevičienę, aukščiau nurodytu ad-

resu.

Dirvos garbei Vyr. vajaus komitetas rengia pokylį, 1990 m. spalio 21 d. Martinique pokylių salėje, Chicagoje. Pokylio rengimu rūpinasi ir jo programą sudaro Vida Jonušienė. Pakvietimai jau pradėdami platinti. Baigiama tartis su meninės programos atlikėjais, o dėl muzikinės dalies su "Žaros" orkestru jau susitarta.

Mečys Valiukėnas

Liucija Mažeikienė, Californijos respublikonų tautybių grupių tarybos pirmininkė su senatorium Pete Wilson, kandidatuojančiu į Californijos gubernatorių.

LOS ANGELES

RESPUBLIKONAI REMIA LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĘ.

Liepos 20-22 dienomis San Diego, Town & Country viešbutyje, įvyko Californijos respublikonų partijos suvažiavimas-konvencija. Šis suvažiavimas buvo skirtas pristatyti kandidatus š.m. vykstantiems rinkimams. Jame dalyvavo gubernatorius George Dukmejian, U.S. Darbo sekretorė Elizabet Dole, senatorius Pete Wilson ir kiti aukšti respublikonų partijos pareigūnai - viso apie 1,700 atstovų ir svečių.

Šiam suvažiavimui buvo paruošta ir pristatyta Lietuvos reikalų rezoliucija. Pabaltijos valstybių Nepriklausomybės reikalą pristatė Californijos respublikonų partijos narys, advokatas James Flournoy, su senatoriaus Pete Wilson pritarimu.

Taip buvo paruošta ir pristatyta Californijos partijos platformai Lietuvos Nepriklausomybės klausimas ir Pavergtų Europos Tautų ekonominės pagalbos reikalas.

Šios rezoliucijos ir patiekti partijos platformai iškelti prašymai buvo diskutuojami, balsavimu priimti ir atitinkamai įrašyti į Californijos respublikonų partijos suvažiavimo rezoliuciją ir partijos platformą.

Lietuviai, kartu su Californijos respublikonų tautybių grupių taryba, penktadienį ir šeštadienį turėjo 'Hospitality Room', Tautiniais rūbais pasipuošusios lietuvaitės priiminėjo svečius.

Percitame suvažiavime buvo paskelbta-pagarsinta Lietuvos Nepriklausomybės atstatymas. Šį kartą svečių tarpe buvo daugiau aukštesnio rango parijos pareigūnų. Svečiams buvo išdalyta lankstinukai apie Lietuvą.

Tautybių grupių taryba pirmą kartą pristatė savo kandida-

tą, vengrą dr. Frank De Balogh į Californijos respublikonų partijos centro komitetą išdininco pav. pareigoms.

Lietuvių grupėje šiame suvažiavime dalyvavo Liucija Mažeikienė - Tautybių grupių tarybos pirm., adv. Nida Brinkienė, Vytautas Vidugiris - Californijos Lietuvių respublikonų s-gos pirm., Helen Vidugirienė, Henrikas Gorodeckas - Pietų Californijos respublikonų sk. pirm., Stasys Damulis, adv. Tomas Mažeika ir Antanas Mažeika.

Antanas Mažeika

LINKUVIEČIAI, ATSILIEPKITE!

Vilniuje įsisteigęs linkuviečių klubas nori palaikyti ryšius su laisvajame pasaulyje gyvenančiais linkuviečiais, ypač ką nors bendro turėjusiais su Linkuvos gimnazija – moksleiviais, mokytojais, rėmėjais.

Sutikę atsiliepti, savo adresu praneškite "Pasaulio lietuvių" redakcijai: Bronius Nainys 7 Glenview Ln., Lemont, IL 60439. Tel. 708 / 257-8714.

• RESPUBLIKOS laikraštis liepos 31 d. išspausdino 20 asmenų viešą kreipimąsi į Lietuvos žmones, kuriame jie reiškia nusivylimą Lietuvos Aukščiausiąja Taryba ir ragina Lietuvos žmones reikalauti Atkuriamojo Seimo rinkimo. Pasirašiusiųjų tarpe yra gerai žinomų asmenų kaip Justinas Marcinkevičius, Arvydas Juozaitis, Česlovas Kudaba, Bronius Genzelis ir kiti.

Engineer

WELDER DESIGN ENGINEERS
Fast growing southeastern manufacturer of Special Design Production Welding Machinery needs Mechanical Design Engineer with hands-on experience designing Resistance, Robotic and Automated Arc Welding Machinery. In confidence, call or write Bill Lucas or Tom Snow.
TJ SNOW COMPANY, P.O. BOX 22847, CHATTANOOGA TN. 37422 615-894-6234